

Hallituksen esitys Eduskunnalle kaapelilähetystoimintaa koske- vaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi kaapelilähetystoiminnasta laki, jota sovellettaisiin kaapelitse harjoitettavaan ääniohjelma- ja televisiotoimintaan. Tällaista toimintaa on myös tietoliikenne- eli välityssatelliittien kautta välitetyn ohjelman edelleen lähettäminen kaapeliverkoissa. Sen sijaan vastaanotettujen yleisradiolähetysten jakelua kaapeliverkoissa laki koskisi vain eräiltä osin. Eräät kaapelilähetystoiminnan kokonaisuuden kannalta vähäiset toiminnot ehdotetaan jätettäväksi lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Kaapelilähetystoiminta ehdotetaan saatettavaksi luvanvaraiseksi. Luvan myöntäisi valtioneuvosto enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Toimilupa olisi myönnettävä, jos hakija täyttää laissa säädetyt edellytykset. Toimiluvassa määrättäisiin alue, jolla kaapelilähetystoimintaa saataisiin harjoittaa. Oy Yleisradio Ab:llä olisi oikeus harjoittaa kaapelilähetystoimintaa ilman toimilupaa.

Ohjelmista tulisi riittävän osan olla suomalaista alkuperää. Tarkemmat ohjelmiston kotimaisuudelle asetettavat vaatimukset sisällytettäisiin toimilupaan sen ehtoina. Ehtojen asettamisessa olisi noudatettava yhdenvertaisuutta eri kaapelilähetystoiminnan harjoittajien kesken ottaen huomioon toiminnan laatu ja laajuus.

Ehdotuksen mukaan ohjelmat eivät saisi sisältää raakaa väkivaltaa eivätkä olla mielenterveyttä vahingoittavia tai epäsiiveellisiä.

Kaapelilähetystoiminnassa sallittaisiin mainontaa. Mainoksia kullakin ohjelmakanavalla saisi olla enintään 11 prosenttia kunkin kaapelilähetystoiminnan harjoittajan kuukauden ohjelma-ajasta. Mainokset olisi esitettävä muusta ohjelmistosta selvästi erotettavina kokonaisuuksina.

Välityssatelliittien avulla välitettyjen ulkomaisten ohjelmien edelleen lähettämiseen ei erään edellytyksin sovellettaisi ohjelmistossa muutoin noudatettavia tässä laissa tarkoitettuja yleisiä pe-

riaatteita eikä kotimaisuutta ja mainonnan määrää ja sijoittamista koskevia säännöksiä.

Kaapelilähetystoiminnassa käytettävien johtoverkkojen rakentamiseen ja omistukseen ehdotuksessa ei puututa, vaan niistä säädettäisiin erikseen. Verkon omistaja olisi kuitenkin tämän lain mukaan velvollinen luovuttamaan johtoverkon tai sen osan jokaisen kaapelilähetystoimintaan oikeutetun käytettäväksi kohtuullisin ehdoin ja yhtäläisin perustein. Vastaavanlainen luovutusvelvollisuus olisi kaapelilähetystoiminnan harjoittajalla, jonka olisi luovutettava ohjelmakanava tai sen osa jokaisen ohjelmatoiminnan harjoittajan käytettäväksi.

Ehdotus sisältää säännökset myös vastaanotettujen yleisradiolähetysten jakelusta. Yleisradiolähetysten lähettäminen edelleen kaapeliverkoissa olisi sallittua ilman toimilupaa, mutta jakajan tulisi ennen jakelun aloittamista tehdä siitä ilmoitus liikenneministeriölle. Oy Yleisradio Ab:n yleisradiolähettykset kaapelilähetystoiminnan harjoittajan olisi aina jaettava.

Ehdotuksen mukaan vastuu lähetettävistä ohjelmista määräytyisi keskeisiltä osin radiovastuulaista ilmenevien periaatteiden mukaisesti. Liikenneministeriön tehtävänä olisi valvoa kaapelilähetystoimintaa.

Paitsi lain kaapelilähetystoiminnasta esitys sisältää oikeudenkäymiskaaren muutoksen, jolla tietolähteitä koskeva niin sanottu anonymiteettisuoja ulotettaisiin myös kaapelilähetystoimintaan. Lisäksi tekijänoikeuslakiin ja oikeudesta valokuvaan annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi kaapelitse lähetettyjen ohjelmien tallentamisvelvollisuudesta aiheutuvat tarkistukset.

Ehdotetut lait on tarkoitus saattaa voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun eduskunta on ne hyväksynyt.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	11
1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys	3	1. Lakiehdotusten perustelut	11
1.1. Tavoitteet	3	1.1. Laki kaapelilähetystoiminnasta	11
1.2. Keinot	3	1.2. Laki oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 §:n muuttamisesta	20
2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu	4	1.3. Laki tekijänoikeuslain muuttamisesta	20
2.1. Nykyinen tilanne	4	1.4. Laki oikeudesta valokuvaan annetun lain 12 §:n muuttamisesta	21
2.1.1. Suomi	4	2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	21
2.1.2. Muut pohjoismaat	5	3. Voimaantulo	21
Ruotsi	5	4. Sääntämisjärjestys	21
Norja	6	LAKITEKSTIT	22
Tanska	6	1. Laki kaapelilähetystoiminnasta	22
Islanti	7	2. Laki oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 §:n muuttamisesta	26
2.1.3. Eräät muut maat	7	3. Laki tekijänoikeuslain muuttamisesta	26
Englanti	7	4. Laki oikeudesta valokuvaan annetun lain 12 §:n muuttamisesta	27
Ranska	7	LIITTEET	28
Amerikan Yhdysvallat	8	Rinnakkaistekstit	
2.2. Valmisteluvaiheet ja aineisto	8	1. Laki oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 §:n muuttamisesta	28
2.2.1. Aikaisempi hallituksen esitys	8	2. Laki tekijänoikeuslain muuttamisesta	28
2.2.2. Valmisteluelimet	8	3. Laki oikeudesta valokuvaan annetun lain 12 §:n muuttamisesta	29
2.2.3. Eräät muut selvitykset	9		
3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutuk- set	9		
3.1. Yleistä	9		
3.2. Kaapelilähetystoiminnan kustannukset	10		
3.2.1. Verkon rakentamiskustannukset	10		
3.2.2. Ohjelma- ja lähetyskustannukset	10		
3.2.3. Lähetystoiminnan rahoitus	11		
4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	11		
4.1. Riippuvuus muista esityksistä	11		

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

1.1. Tavoitteet

Sähköinen joukkotiedotus on yhteiskunnallisesti erittäin merkittävää toimintaa. Siihen liittyviä tavoitteita voidaan toteuttaa muun muassa lainsäädännöllisin keinoin. Esimerkiksi radio- ja televisioitoiminnan sääntelyn tavoitteena on luoda toiminnalle sellaiset muodot ja puitteet, joiden avulla pyritään varmistamaan tiedonvälityksen monipuolisuus, kansalaisten yhdenvertainen kohtelu ja muiden yhteiskunnassa yleisesti hyväksyttyjen tavoitteiden toteutuminen.

Kaapeliverkkojen rakentamisella ja joukkotiedotuksella on laajaa yhteiskunnallista merkitystä. Vaikka joukkotiedotus johtoverkoissa poikkeakin jakelutavaltaan radioaalloilla harjoitettavasta ääni- ja televisioitoiminnasta, myös siinä joudutaan harkitsemaan keinoja sananvapausnäkökohtien ja toimintaan kulloinkin käytettävissä olevien voimavarojen yhteensovittamiseksi. Myös taloudellisten ja teknisten voimavarojen niukkuus sähköisessä joukkotiedotuksessa saattaa käytännössä rajoittaa sananvapauden toteutumista. Johtoverkkojen hyväksikäyttö joukkotiedotuksessa on nykyisin varsin laajamittaista ja etenkin kaapelitelevisioitoiminta on kasvamassa yhteiskunnallisilta vaikutuksiltaan yhä merkittävämmäksi. Jo nyt noin puolet maamme kotitalouksista saa televisio-ohjelmansa yhteisantennien välityksellä ja noin kahdeksan prosenttia kotitalouksista kuuluu laajamittaista kaapelilähetystoimintaa harjoittavien televisioyhtiöiden jakeluverkkoihin.

Suomessa ei ole kaapelilähetystoimintaa koskevaa lainsäädäntöä, mitä kaapelitelevisioitoiminnan olemassaolo ja sen nykyinen laajuus huomioon ottaen on pidettävä puutteena.

Kaapelilähetystoiminnan vaikutusten ja yhteiskunnallisen merkityksen vuoksi tavoitteena on säätää siitä lailla.

1.2. Keinot

Kaapelilähetystoiminnasta ehdotetaan annettavaksi laki, jota sovellettaisiin sekä ääni- että televisio-ohjelmien lähettämiseen kaapelitse. Kaapelilähetystoiminnalla tarkoitetaan tällöin ohjelman lähettämistä yleisön vastaanotettavaksi johtimia pitkin eteneviä sähkömagneettisia aaltoja hyväksi käyttäen. Laissa säädettäisiin myös kotimaisten ja ulkomaisten yleisradiolähetysten jakamisesta.

Johtoverkkokysymykset liittyvät läheisesti sääntelyn kohteena oleviin joukkotiedotuksen muotoihin. Johtoverkoissa voidaan hoitaa toisaalta perinteistä kohdeviestintää kuten puhelujen, tekstin tai datasiirron edellyttämien merkkien välittämistä. Toisaalta johtoverkoissa voidaan lähettää vastaanottajille myös palveluja tai ohjelmia, joita perinteisesti on pidetty joukkotiedotukseen kuuluvina, kuten ääni- ja televisio-ohjelmia. Johtoverkkojen laajuus ja sijainti vaikuttavat mahdollisuuteen harjoittaa verkoissa kaapelilähetystoimintaa. Johtoverkkojen kapasiteetti ja niiden hallinta puolestaan vaikuttavat siihen, onko halukkailla yksityisillä henkilöillä ja yhteisöillä mahdollisuus päästä verkkoon harjoittamaan kaapelilähetystoimintaa.

Tämän esityksen lähtökohtana on se, että ohjelmien lähetystoimintaan käytettävien johtoverkkojen rakentamisesta, ylläpidosta ja liikenteen hoidosta säädettäisiin erikseen. Tämän lain säännöksiä sovellettaisiin vain siihen kaapelilähetystoimintaan, jota johtoverkoissa harjoitetaan.

Lakia ei sovellettaisi sellaisiin toimintamuotoihin, joita on pidettävä kaapelilähetystoiminnan kokonaisuuden kannalta vähäisinä. Näitä olisivat yleisten televerkkojen välityksellä tapahtuva puhelinpalvelutoiminta, kuva-, piirros- ja tekstiesitysten lähettäminen tiedonhakujärjestelmissä sekä toiminta, jossa lähetetään yksinomaan musiikkia. Soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät myös vastaanotettujen yleisradiolähetysten jakelu yhteisantennijärjestelmien kautta sekä sellainen toiminta, jossa lähetykset on mahdollista vastaanottaa vain laissa erikseen mainitun tai sitä vastaavan toiminnan piiriin kuuluvassa rakennuksessa.

tai lähekkäin sijaitsevilla rakennuksissa. Liikenneministeriön tehtävä olisi tarvittaessa päättää, mitä muuta toimintaa olisi pidettävä sellaisena vähäisenä toimintana, johon lakia ei sovellettaisi.

Lakia sovellettaisiin muuhun kuin yhteisantennijärjestelmissä tapahtuvaan yleisradiolähetysten jakeluun siltä osin kuin on kysymys lähetysten jakelua ja lähetettyjen ohjelmien vastuuta koskevista säännöksistä.

Kaapelilähetystoiminnan harjoittamiseen vaadittaisiin ehdotuksen mukaan toimilupa. Oikeus harjoittaa kaapelilähetystoimintaa voisi olla ainoastaan Suomen kansalaisella ja suomalaisella yhteisöllä. Toimilupamenettelyssä ehdotetaan noudatettavaksi lähtökohtaisesti niin sanottua sidottua harkintaa. Toimiluvan myöntäisi valtioneuvosto hakijalle, joka täyttää laissa säädetyt vakavaraisuuden ja säännöllisen kaapelilähetystoiminnan harjoittamisen edellytykset. Toimilupa olisi myönnettävä, jos hakija on vakavarainen ja jos on ilmeistä, että hän kykenee säännölliseen kaapelilähetystoimintaan sekä noudattaa tätä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä. Toimilupa myönnettäisiin toimiluvassa määrätylle alueelle määräajaksi, enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Lakiehdotuksen mukaan kaapelilähetystoiminnassa olisi edistettävä sananvapauden periaatteita ja nojaututtava kansanvaltaisiin arvoihin, tarjottava tietoja ja mielipiteitä toimialueen asioista, edistettävä kansalaisten avointa keskustelua sekä noudatettava hyviä tapoja. Koska kotimaisella ohjelmistolla tulisi kaapelilähetystoiminnassa olla merkittävä sija, ehdotetaan, että kansallisen kulttuurin edistämisen ja säilyttämisen kannalta riittävän osan ohjelmista olisi oltava suomalaista alkuperää.

Raakaa väkivaltaa sisältävän, mielenterveyttä vahingoittavan ja epäsiiveellisen ohjelman lähettäminen ehdotetaan kiellettäväksi.

Toiminnan rahoituksen turvaamiseksi mainonta olisi sallittua kaapelitse lähetettävissä ohjelmissa. Mainonnan enimmäismääräksi ehdotetaan 11 prosenttia kunkin kaapelilähetystoiminnan harjoittajan kuukauden ohjelma-ajasta kullakin ohjelmakanavalla.

Kaapelilähetysten vastuu- ja oikaisukysymykset ehdotetaan järjestettäväksi radiovastuulaisissa (219/71) säädettyjen periaatteiden mukaisesti. Ohjelmatoiminnan harjoittajan tulisi täten määrätä vastaava ohjelmatoimittaja, jonka vastuu määräytyisi samojen periaatteiden mukaan kuin vastaavan ohjelmatoimittajan vastuu radiovastuulain mukaan. Vastuukysymysten vastaista selvittä-

mistä varten jokainen kaapelitse lähetetty ohjelma olisi ehdotuksen mukaan tallennettava ja säilytettävä kolmen kuukauden ajan.

Yleisradiolähetysten jakelu olisi sallittua ilman toimilupaa. Ennen jakelun aloittamista muissa kuin yhteisantennijärjestelmissä asiasta olisi kuitenkin ilmoitettava liikenneministeriölle. Ilmoituksesta tulisi käydä selville muun muassa ohjelman alkuperäinen lähettäjä ja se, millaisia ohjelmia lähetykset pääasiassa sisältävät.

Ehdotus sisältää niin sanotun must carry -periaatteen, joka esitykseen otetussa muodossa tarkoittaa sitä, että kaapelilähetystoiminnan harjoittaja olisi aina velvollinen jakamaan koko maassa vastaanotettaviksi tarkoitetut yleisradiolähetykset sekä toimilupa-alueellaan vastaanotettaviksi tarkoitetut Oy Yleisradio Ab:n muut yleisradiolähetykset.

Kaapelilähetystoiminnan ohjaus ja valvonta kuuluisi ehdotuksen mukaan liikenneministeriölle. Liikenneministeriön tulisi valvoa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä toimiluvan ehtojen noudattamista, sekä suositaa muut lakiehdotuksen mukaan ministeriölle kuuluvat tehtävät.

2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

2.1. Nykyinen tilanne

2.1.1. Suomi

Suomessa ei ole erityisesti kaapelilähetystoimintaa koskevaa lainsäädäntöä.

Kaapelilähetystoimintaan tarvittavien verkkojen rakentamiseen ja ylläpitoon on sovellettu muun muassa rakennuslain (370/58) ja sähkölain (319/79) säännöksiä sekä niiden perusteella annettuja määräyksiä. Verkoissa harjoitettavan toiminnan kannalta on merkitystä myös radiolaitteista annetun lain (8/27) ja asetuksen (9/27) säännöksillä. Niiden mukaan radiolaitteiden rakentamiseen ja käyttämiseen tarvitaan lupa. Lupamenettely koskee muun muassa välityssatelliittien kautta tulevien lähetysten vastaanottamiseen tarvittavien laitteiden rakentamista ja käyttämistä.

Ohjelmien lähettämiseen ja jakamiseen sovelletaan myös tekijänoikeudellisia säännöksiä. Kaapelilähetystoimintaan tarvitaan, samoin kuin yleisradiotoimintaan, lähetettävien ohjelmien tekijänoikeuksien haltijoiden luvat. Yleisradio-

lähetyksen jakaminen edellyttää muiden tekijänoikeuksien haltijoiden lupien lisäksi myös yleisradioyhtiön suostumuksen.

Suomessa on 1970-luvun alusta lähtien perustettu useita yhtiöitä, joiden toimialaan kuuluu muun muassa kaapelitelevisiotoiminnan harjoittaminen. Yhtenä yhtiöiden keskeisenä toimintamuotona on yleisradio-ohjelmien edelleenjakelu eli yhteisantennitoiminta. Kaapelitelevisioyhtiöiden lisäksi on perustettu yhtiöitä, joiden tarkoituksena on jakaa edelleen yleisradio-ohjelmia yhteisantennien kautta. Eräissä tapauksissa yhteisantennitoimintaa harjoittavat yhtiöt lähettävät myös kaapelitelevisio-ohjelmia.

Kaapelilähetysoimintaa harjoittavia yhteisöjä on nykyisin useita kymmeniä eri puolilla maata. Niiden toiminta on kuitenkin useissa tapauksissa varsin suppeaa. Yhteistyötä varten on perustettu Suomen Kaapelitelevisioliiitto ry, johon kuitenkin kuuluvat pääasiassa vain suurimmat yritykset.

Laajamittaista kaapelitelevisiotoimintaa harjoittaa tällä hetkellä muun muassa Helsinki Televisio Oy, joka on perustettu vuonna 1973. Muista yhtiöistä voidaan mainita syksyllä 1983 ohjelmatominnan aloittanut Tampereen Tietoverkko Oy. Useissa kaupungeissa on vireillä kaapelitelevisiotoiminnan aloittaminen.

Ensisijaisesti jakelutoimintaan tarkoitettuja suuryhteisantennijärjestelmiä on esimerkiksi Turun seudulla ja Pohjanmaalla. Myös posti- ja telelaitos on rakentanut yhteisantennijärjestelmiä omalla paikallispuhelinalueellaan noin 30 paikkakunnalla muun muassa Rovaniemellä, Varkaudessa ja Kristiinankaupungissa.

Nykyisin arviolta puolet maan kotitalouksista saa televisio-ohjelmansa yhteisantennien välityksellä. Yhteisantenneja käytetään pääasiassa Suomen yleisradiolähetyksen vastaanottamiseen sekä Ruotsin ja Tallinnan televisio-ohjelmien seuraamiseen. Yli 300 kotitaloutta käsittäviin yhteisantennijärjestelmiin kuuluu noin yhdeksän prosenttia kotitalouksista. Helsinki Televisio Oy:n vaikutuspiirissä on tällä hetkellä noin viisi prosenttia maan kotitalouksista.

2.1.2. Muut pohjoismaat

Ruotsin, Norjan ja Tanskan yleisradiolainsäädännön soveltamisala kattaa sekä vapaasti eteneviä sähkömagneettisia aaltoja käyttäen tapahtuvan yleisradiotoiminnan että kaapelitse tapahtuvan lähetysoiminnan. Erityistä kaapelilähetysoimintaa koskevaa lainsäädäntöä ei näissä maissa

siis ole. Kaapelilähetysoimintaan liittyviä laajoja lainsäädännöllisiä, taloudellisia, teknisiä ja viestintäpoliittisia selvityksiä sen sijaan on ollut ja on edelleen vireillä.

Ruotsi

Kaapelilähetysoiminta kuuluu Ruotsin radiolain (radiolagen, 1966:755) yleiseen soveltamisalaan ja se sisältyy yleisradiolähetyksen käsitteeseen. Ruotsin radiolain 5 §:n mukaan hallitus päättää, mitkä yritykset saavat lähettää yleisradiolähetyksiä. Saman pykälän mukaan keskusantennilla vastaanotetun vapaasti eteneviä aaltoja käyttäen välitetyn yleisradiolähetyksen saa ilman erityistä lupaa lähettää edelleen vastaanottajille antenniin liittyneessä kiinteistössä.

Huhtikuussa 1984 tuli voimaan radiolain muutos sekä laki erityisten johdinlähetyksen kokeilutoiminnasta. Laki on voimassa vuoden 1985 loppuun. Näillä säännöksillä järjestettiin mahdollisuus välityssatelliittien lähetyksen edelleen lähettämiseen johdinverkoissa. Myös nämä johdinlähetykset edellyttävät hallituksen lupaa.

Käytännössä hallitus on antanut luvan yleisradiotoimintaan vain neljälle Sveriges Radio-konserniin kuuluvalla ohjelmayritykselle (Sveriges Television, Sveriges Riksradio, Sveriges Lokalradio ja Sveriges Utbildningsradio). Lisäksi SR-konserni ja valtio (valtiopäivät) ovat solmineet sopimuksen ohjelmatoiminnasta.

Ruotsin kaapelilähetysoimintaa koskeva kokeilutoiminta noin kymmenellä paikkakunnalla (muun muassa Lundissa) tapahtuu SR-konsernin ja valtion välisen sopimuksen puitteissa ja Sveriges Televisionin vastuulla.

Ruotsissa suunnitellaan modernin kaapelitelevisioverkon rakentamista muun muassa välityssatelliittitoiminnassa tapahtuneen kehityksen takia. Ruotsin telelaitoksen suunnitelmien mukaan kaapelitelevisioverkko kattaisi 2/3 Ruotsin kotitalouksista vuoteen 1990 mennessä. Tällä hetkellä kaapelilähetysoimintaa suunnitellaan Ruotsissa muutamalla kymmenellä paikkakunnalla.

Ruotsissa asetettiin 20 päivänä elokuuta 1982 joukkoviestintäkomitea (massmediekommittén) selvittämään eräitä joukkoviestintään liittyviä kysymyksiä. Komitea ehdotti mietinnössään (SOU 1984:65) erityisen kaapelilähetyslain ja kaapelivastuulain säätämistä sekä muutoksia eräisiin voimassa oleviin lakeihin.

Mietinnön pohjalta valmisteltu hallituksen esitys radio- ja televisiolähetyksistä kaapeliverkoissa

(Prop. 1984/85: 199) annettiin eduskunnalle huhtikuussa 1985. Esityksen mukaan paikallinen yleisradiotoiminta johdinverkoissa olisi luvan varasta. Lupaa ei kuitenkaan tarvittaisi yhteis-antennin kautta vastaanotetun yleisradiolähetyksen edelleen lähettämiseen. Alle 50 asuntoa käsittävät kaapelilähetykset olisivat myös lupavelvoitteen ulkopuolella.

Lupaviranomaisena toimisi erityinen valtion asiantuntijaelin, kaapelilautakunta. Luvassa voitaisiin myöntää enintään kolmeksi vuodeksi:

1) oikeus lähettää edelleen kiinteän liikenteen satelliitista vastaanotetut ohjelmakanavat;

2) oikeus lähettää omia lähetyksiä; tai

3) oikeus luovuttaa kanavia omaa lähetystoimintaa varten.

Kohdissa 1 ja 3 mainittu lupa voitaisiin myöntää joko verkon omistajalle tai paikalliselle kaapelilähetyksyritykselle. Verkon omistajalla olisi näissä tapauksissa velvollisuus luovuttaa korvauksetta yksi kanava paikallisen kaapelilähetyksyrityksen omiin lähetysiin.

Luvan edellytyksenä olisi muun muassa, että hakija osoittaisi täyttävänsä toiminnan vaatimat taloudelliset velvoitteet. Ennen luvan myöntämistä olisi lähetyksalueen kunnille varattava tilaisuus tulla kuulluiksi.

Satelliittilähetyksiin tai kanavien luovutukseen luvan saaneilla olisi esityksen mukaan velvollisuus huolehtia siitä, että lupa-alueella vastaanotettaviksi tarkoitetut kansalliset yleisradiolähetykset ovat kaapeliverkkoon liittyneiden kiinteistöjen asukkaiden vastaanotettavissa tyydyttävällä tavalla.

Edellä kohdassa 2 mainittu lupa omiin lähetyksiin voitaisiin myöntää vain paikalliselle kaapelilähetyksyritykselle. Yrityksen pääasiallisena tehtävänä olisi ohjelma-aikojen jakaminen halukaille yrityksille, yhdistyksille ja yksityisille henkilöille. Yrityksen olisi huolehdittava siitä, että kanavalla vallitsee laaja ilmaisu- ja informaatiovapaus.

Kaapelilähetyksiluvat voitaisiin peruuttaa määrätin edellytyksin. Peruuttaminen tulisi kysymykseen esimerkiksi silloin, kun luvan edellytykset ovat lakanneet, kanavilla lähetetään väkivaltaisia tai pornografisia ohjelmia taikka kun mainontaa koskevia rajoituksia tai kieltoja on rikottu.

Mainonta olisi ehdotuksen mukaan kokonaan kielletty paikalliskanavilla. Kiinteän liikenteen satelliitista vastaanotetun ohjelmakanavan osalta mainontarajoitus ilmenee luvan peruuttamista koskevasta säännöksestä; lupa voitaisiin peruuttaa, jos lähetykset olisivat pitkällä aikavälillä ja

merkittävässä laajuudessa sisältäneet kaupallisia mainoksia, jotka on katsottava suunnatuiksi erityisesti ruotsalaisille kuluttajille.

Norja

Norjan radiolain (lov 13. juni 1980 om kringkasting) 1 luvun 1 §:ssä on säädetty, että Norjan yleisradiolla on yksinoikeus yleisradiotoiminnan harjoittamiseen. Yleisradiotoiminnalla tarkoitetaan puheen, musiikin, kuvien ja muun vastavan lähettämistä radioaaltoja käyttäen tai "langan avulla". Langallisella lähettämällä tarkoitetaan muun muassa kaikkia kaapelitse tapahtuvia lähetyksiä. Hallitus voi myöntää poikkeuksia yksinoikeudesta erityistapauksessa.

Laissa oleva poikkeusmahdollisuus on antanut hallitukselle oikeuden myöntää paikallisia lupia kokeiluihin muun muassa kaapelitelevisiotoimintaan.

Keväällä 1984 voimaan tulleen radiolain muutoksen mukaan rajoitetun yleisradiotoiminnan harjoittamiseen kokeilutoimintana voidaan antaa lupa. Lainmuutos mahdollistaa myös ECS-välitys-satelliitin kautta välitetyn ohjelman edelleen lähettämisen kaapeliverkoissa.

Kaapelitelevisiotoiminnan sääntelyä on Norjassa selvittänyt vuonna 1982 mietintönsä antanut kaapelitelevisiokomitea (NOU 1982:34). Komitean ehdotusten periaatteellisenä tavoitteena oli kansallisen ja paikallisen kulttuurin edistäminen. Ehdotuksen mukaan kaapelitelevisiotoiminta olisi toimiluvan varasta. Toimiluvassa asetettaisiin muun muassa paikallisuuteen ja riippumattomien ohjelmatuottajien ohjelmien lähettämiseen liittyviä velvoitteita. Lupaviranomaisena toimisi lähiradioneuvosto, joka käsitelisi myös lähitelevision toimilupa-asiaat.

Tanska

Tanskan radio- ja televisiotoiminnasta annetun lain (lov om radio- og fjernsynsvirksomhed, nr. 421 af 15 juni 1973) 1 §:n mukaan Tanskan Radiolla on yksinoikeus lähettää yleisön vastaanotettaviksi tarkoitettuja ääni- ja kuvaohjelmia. Tanskan Radiolla on myös oikeus jakaa ohjelmia kaapelitse lain 2 §:n mukaan. Kulttuuriministeriö voi määrätin edellytyksin antaa luvan sekä vapaasti eteneviä aaltoja käyttäen että johtimitse tapahtuvaan paikalliseen kokeilutoimintaan. Lain 3 §:n mukaan yhteisantenneja ja muita kaapeli-

laitteistoja, joita käytetään kuva- ja ääniohjelmien jakamiseen yksityisasuntoihin, saadaan käyttää ainoastaan edellä mainittujen sallittujen lähetysten sekä ulkomaisten yleisradioyhtiöiden lähettämien ohjelmien edelleen lähettämiseen. Näitä saadaan jakaa ainoastaan samanaikaisesti ja muuttamattomina. Tanskassa ei ole sallittua ottaa vastaan lähetystiä välityssatelliittien kautta ja lähettää niitä edelleen.

Tanskassa on helmikuussa 1984 annettu radio-lainsäädännön muutosehdotus, jonka mukaan lupia alueellisiin ja valtakunnallisiin yleisradio-lähetysiin voitaisiin myöntää myös muille kuin Tanskan Radiolle. Yhteisantennien ja muiden kaapeliverkkojen käyttöoikeutta laajennettaisiin. Verkoissa saataisiin jakaa Tanskan Radion ohjelmia ja muita tanskalaisia ohjelmia, joita lähetetään tai jaetaan laillisesti. Lisäksi verkoissa saataisiin jakaa sellaisia ulkomaisia radio- ja televisio-ohjelmia, jotka voidaan vastaanottaa suoraan radiolähetysille tarkoitetuilla taajuuksilla tai jotka siirtää verkkoon telelaitos tai puhelinyhdistys. Viimeksi mainittuihin kuuluvat myös ohjelmat, jotka siirretään välityssatelliitin kautta yhteis-antenneissa edelleen jaettaviksi.

Tanskan vuonna 1980 asetettu suuri viestintäkomitea antoi vuonna 1983 neljännen osamietintönsä (974/83). Siinä käsiteltiin kaapelilähetystiä ja ulkomaisten televisiolähetysten edelleen lähettämistä. Komitea ehdotti valtakunnallista kaapelointipoliittikkaa, jonka mukaan rakennettaisiin koko maan kattava integroitu laajakaistainen kaapeliverkko. Verkko olisi "hybridiverkko", joka rakentuisi taloverkoista, puhelinyhdistysten verkoista, yhteisantenneista, näitä yhdistävistä verkoista sekä linkkiyhteyksistä.

Islanti

Islannin radiolain (Radiolov, Nr. 19, 5. april 1971) mukaan Islannin radiolla on yksinoikeus yleisölle tarkoitettuun radiolähetystoimintaan. Oikeus koskee sekä vapaasti eteneviä aaltoja käyttäen että johtimitse tapahtuvaa lähetystoimintaa.

2.1.3. Eräät muut maat

Englanti

Englannissa on vastikään annettu uusi teletointalaki (The Telecommunications Act 1984) sekä kaapeli- ja yleisradiolaki (The Cable and

Broadcasting Act 1984). Teletointalain mukaisen kauppa- ja teollisuusministeriön luvan lisäksi tarvitaan verkossa toimimiseen lupa hallituksen asettamalta kaapelitelevisiiviranomaiselta (Cable Authority), jolla on yleinen velvollisuus edistää kaapelitelevisiojärjestelmien ja -palvelujen kehitystä maassa.

Viranomainen myöntää toimilupia kaapelitelevisiotoimintaan, kehittää ja soveltaa tiettyjä ohjelmien sisältöä ja mainontaa koskevia normeja sekä valvoo kaapelitelevisiotoimintaa. Toimilupa myönnetään paikallisen kaapelitelevisioverkon haltijalle, jolle muodostuu toimiluvan perusteella yksinoikeus ohjelmatoimintaan. Toimiluvat annetaan harkinnan ja "parhaan tarjouksen"-periaatteen pohjalta. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että asianmukainen osa ohjelmista on peräisin Englannista tai muista Euroopan Talousyhteisöön kuuluvista maista. Luvan myöntämisen yhteydessä kiinnitetään huomiota kunnan ja paikallisten järjestöjen tarpeisiin. Verkoissa tulee jakaa englantilaiset yleisradio-ohjelmat ja niissä tulee varautua kansallisten yleisradiosatelliittien kanavien jakeluun.

Ennen uuden lainsäädännön voimaantuloa hallitus oli myöntänyt alustavat toimiluvat yhdelletoista toiminnanharjoittajalle.

Englannissa on nykyisin noin 2,5 miljoonaa taloutta tilaajina suuryhteisantenneissa. Käytössä olevien verkkojen kapasiteetti on verrattain alhainen, 4—6 kanavaa. Verkoissa ei yleensä ole omaa ohjelmatoimintaa, vaikka muutamille toiminnan harjoittajille on annettu siihen lupa. Toiminta rahoitetaan nykyisin yksinomaan tilaajamaksuilla.

Ranska

Vuonna 1982 annettiin Ranskassa uusi kaapeli- ja yleisradiotoimintaa koskeva laki audiovisuaalisesta viestinnästä (Loi no 82—652 du 29 juillet 1982 sur la communication audiovisuelle). Tässä yhteydessä hallitus päätti antaa kansallisen kaapeloinnin kehittämissuunnitelman. Asetettujen tavoitteiden mukaan vuoteen 1986 mennessä kaapeliverkkoihin kytkettäisiin 1,4 miljoonaa taloutta ja vuoteen 1992 mennessä 4,5—7 miljoonaa taloutta.

Vuoden 1982 lainsäädännöllä perustettiin audiovisuaalista viestintää koskevia asioita varten kansanedustuslaitoksen piiriin parlamentaarinen valtuuskunta ja eri alueille alueelliset komiteat. Keskeisimmäksi viestintäalan elimeksi perustet-

tiin audiovisuaalisen viestinnän viranomainen (La Haute Autorité). Viranomainen myöntää luvat paikallisradiotoimintaan sekä paikalliset kaapeli-, radio- ja televisiotoimintaa koskevat luvat. Nämä toiminnot ovat luvanvaraisia 31 päivään joulukuuta 1985 saakka ja sen jälkeen ilmoituksenvaraisia. Muut toimiluvat antaa hallitus.

Amerikan Yhdysvallat

Yhdysvalloissa kaapelitelevisiotoiminta on ollut jo pitkään laaja joukkotiedotuksen osa-alue ja se on edelleen voimakkaassa kasvuvaiheessa. Taloudellisesti kaapelitelevisiotoiminta (ohjelmatoiminta) perustuu tilausmaksuihin (maksu-tv) tai mainontaan. Väestöstä yli 40 prosenttia kuuluu kaapelitelevisiijärjestelmien ja yli 30 prosenttia maksu-tv-järjestelmien piiriin. Ohjelmien siirrossa paikallisille kaapelitelevisiijärjestelmille käytetään hyväksi huomattavassa määrin tietoliikennesatelliitteja. Alunperin toiminta Yhdysvalloissa rajoittui olemassaolevien yleisradio-ohjelmien laajempaan jakeluun ja muiden ohjelmien lähettäminen kaapeliverkostossa oli kiellettyä. Liittovaltion viestintäkomissio (FCC) salli kuitenkin 1960-luvulla muiden ohjelmien lähettämisen ja purki alaa koskevan sääntelynsä 1970-luvulla. Sääntelyn vähentymiseen on vaikuttanut keskeisesti se, että Yhdysvalloissa katsotaan, ettei kaapelitelevisiotoiminnassa ole samoja teknisiä rajoituksia kanavamäärän osalta kuin perinteisessä yleisradiotoiminnassa. Toiminta on tällä hetkellä lähinnä kuntien myöntämien toimilupien varasta. Toimiluvan saaja saa yksinoikeuden toimintaan (verkon rakentaminen ja ohjelmatoiminta) tietyllä alueella kunnan asettamien ehtojen mukaisesti. Nytemmin on jälleen vaadittu toimilupajärjestelmän tiettyä keskittämistä, koska kuntapohjaisen toimilupajärjestelmän on katsottu johtaneen liian tiukkoihin ehtoihin ja tätä kautta vaikeuttaneen taloudellisesti alueellisten kaapelitelevisiijärjestelmien toimintaa.

2.2. Valmisteluvaiheet ja aineisto

2.2.1. Aikaisempi hallituksen esitys

Hallitus antoi 23 päivänä marraskuuta 1973 eduskunnalle esityksen kaapelilähetystoiminnasta (hall. es. 228/1973 vp.). Hallituksen esityksen mukaan kaapelilähetystoiminta olisi vaatinut valtioneuvoston luvan ja toimintaa valvovaksi eli-

meksi olisi perustettu parlamentaarinen neuvosto. Lisäksi esitykseen sisältyi muun muassa mainonnan rajoitusta koskeva säännös, mutta ei esimerkiksi ehdotusta kotimaisen ohjelmiston määrästä. Tämä esitys raukesi.

2.2.2. Valmisteluelimet

Valtioneuvosto asetti 20 päivänä joulukuuta 1979 parlamentaarisen komitean, jonka tehtävänä oli laatia radio- ja tv-toimintaa koskeva kokonaisselvitys ja sen pohjalta valmistella hallituksen esitys uudeksi radiolainsäädännöksi.

Komitea antoi 6 päivänä lokakuuta 1981 kaapelitelevisiotoimintaa koskevan kolmannen osamietintönsä (komiteanmietintö 1981:46). Mietintö sisälsi selvityksen kaapelitelevisiotoiminnasta sekä komitean ehdotuksen kaapelitelevisiotoimintaa koskevaksi laiksi.

Komitean ehdottamaa lakia olisi sovellettu sellaiseen kaapelitelevisiotoimintaan, jossa vastaanottopisteiden lukumäärä olisi yli 400, ja kaapeliradiotoimintaan, jossa vastaanottopisteiden lukumäärä olisi yli 500. Lakiehdotus ei olisi koskenut yksinomaan kotimaisten yleisradiolähetysten vastaanottamiseen tarkoitettua yhteisantennitoimintaa eikä alle 1 500 vastaanottopisteen yhteisantennitoimintaa, jossa olisi vastaanotettu ulkomaisia yleisradiolähettyksiä. Samoin lain ulkopuolelle ehdotettiin jätettäväksi yleisten puhelinverkkojen välityksellä tapahtuva puhelinpalvelutoiminta sekä nykymuotoiset videotex- ja teletexjärjestelmät.

Myös komitean ehdotuksen mukaan valtioneuvosto olisi myöntänyt toimiluvan kaapelitelevisiotoiminnan harjoittamiseen. Toimilupa olisi ollut myönnettävä sellaiselle Suomen kansalaiselle tai suomalaiselle yhteisölle, joka olisi täyttänyt toimiluvan myöntämiselle laissa asetetut edellytykset. Siten valtioneuvoston olisi tullut myöntää toimilupa, jos olisi ollut perusteltua aihetta olettaa, että kaapelitelevisiotoiminta täyttää riittävät tekniset vaatimukset yleisen turvallisuuden ja häiriöttömyyden takaamiseksi ja että toimiluvan hakija on vakavarainen ja kykenee säännölliseen kaapelitelevisiotoimintaan. Tämän lisäksi toimiluvan myöntäjän olisi ollut varmistuttava siitä, että hakija turvaa laissa kaapelitelevisiotoiminnan periaatteista ja kaapelitelevisio-ohjelmista annettujen säännösten noudattamisen, sekä siitä, että toimiluvan myöntäminen ei johda sananvapauden vaarantumiseen tiedotustoiminnassa. Yhteisölle toimilupa olisi voitu myöntää vain, jos

jokainen kunta, jonka alueella kaapelitelevisio-toimintaa olisi aiottu harjoittaa, olisi kunnan sitä halutessa ollut yhteisössä osallisena. Oy Yleisradio Ab:lla olisi komitean ehdotuksen mukaan ollut oikeus harjoittaa kaapelitelevisiotoimintaa ilman valtioneuvoston lupaa.

Komitean ehdotuksen mukaan kaapelitelevisiotoiminnassa olisi ollut lähdettävä sananvapauden periaatteista ja siinä olisi ollut nojaututtava kansanvaltaisiin arvoihin siten, ettei kenenkään oikeutta loukata. Toiminnassa olisi ollut otettava huomioon yhteiskunnassa esiintyvien mielipiteiden ja käsitysten moninaisuus ja kohdeltava niitä tasapuolisesti. Edelleen kaapelitelevisio-ohjelmaa lähetettäessä olisi komitean ehdotuksen mukaan ollut pyrittävä monipuolisilla ohjelmilla hyödyttämään kansalaisia ja edistämään kansallista kulttuuria sekä tarjoamaan kansalaisille mahdollisuuksia ohjelmiin osallistumiseen ja antamaan heille eri näkökulmista tosiasiatietoa yhteiskunnasta ja maailmasta. Toiminnassa olisi myös tullut noudattaa hyviä tapoja.

Komitean ehdotuksen mukaan kaapelitelevisio-ohjelma ei olisi saanut olla raastavaa, mielen-tervyyttä vahingoittavaa tai epäsiiveellistä. Suomalaisista alkuperää olevan ohjelmiston vähimmäismääräksi ehdotettiin 2/5 ohjelmiston määrästä. Kullakin ohjelmakanavalla olisi saanut olla mainoksia 7,5 prosenttia kuukauden ohjelmaajasta ja mainokset olisi ollut esitettävä yhtenäisinä kokonaisuuksina ennen yksittäisiä ohjelmia tai niiden jälkeen.

Lisäksi komitea ehdotti, että kaapelitelevisiotoimintaa olisi valvonut valtioneuvoston asettama parlamentaarinen valtakunnallinen kaapelitelevisiolautakunta. Valtioneuvoston vahvistamille toimialueille olisi lisäksi asetettu aluelautakunnat, joiden kokoonpanossa olisi ollut otettava huomioon eri alojen asiantuntemuksen lisäksi myös paikallisten olojen tuntemus ja toimilupa-alueen asukkaiden yhteiskunnalliset näkemykset. Ennen aluelautakunnan asettamista valtioneuvoston olisi tullut pyytää lausunto niiltä kunnilta, joiden alueella lautakunta olisi toiminut.

Komitean mietinnöstä pyydettiin lausunnot 36 intressitalolta. Viranomaisten lisäksi näihin kuuluivat kunnalliset keskusjärjestöt sekä keskeiset kulttuurin, tiedonvälityksen, teollisuuden, mainonnan, lehdistön sekä tekijänoikeuden alalla toimivat järjestöt. Liikenneministeriössä on laadittu annetuista lausunnoista yhteenveto.

Merkittävimmät komitean ehdotuksista eroavat lausunnonantajien käsitykset koskivat kysymystä siitä, minkä periaatteiden mukaan kaapelilähe-

tystoiminta olisi yleisesti järjestettävä. Eräissä lausunnoissa korostettiin toiminnan yhtäläisyyksiä lehdistön toimintaperiaatteiden kanssa, mistä syystä järjestelmä vaadittiin rakennettavaksi painovapauslaista johdettavia lehdistön toimintaperiaatteita noudattaen. Osa lausunnonantajista katsoi perustelluksi sen, että kaapelilähetystoiminnassa noudatettaisiin samoja periaatteita kuin yleisradiotoiminnassa.

Erilaisia käsityksiä esitettiin myös siitä, minkälaisia kotimaisuusvaatimuksia ohjelmistolle tulisi asettaa sekä kuinka paljon mainontaa ohjelmistossa saisi olla. Keskeinen kysymys oli myös se, tulisiko lain koskea myös pelkkää ohjelmien jakelua.

Lausuntokierroksen jälkeen lainsäädännön valmistelua on jatkettu liikenneministeriössä ja hallituksen asettamassa viestintäpoliittisessa ministerivaliokunnassa.

2.2.3. Eräät muut selvitykset

Suoraan lähetettävien yleisradiosatelliittien lähetysten kaapeliverkoissa tapahtuvaan edelleenlähettämiseen liittyviä oikeudellisia kysymyksiä on selvitetty niin sanotun Nordsat-hankkeen yhteydessä (Pohjoismaisten radio- ja televisio-ohjelmien satelliittilähettykset, pääraportti, NU A 1979 4F sekä oikeudellinen osaraportti, NU A 1979 7F). Vuosien 1982—1984 tutkimus- ja selvitysvaiheen oikeudellinen osaraportti on valmistunut vuoden 1984 syyskuudella.

Pohjoismaiden ministerineuvosto asetti 4 päivänä helmikuuta 1983 virkamiestyöryhmän selvittämään erityisesti muista maista peräisin olevien radio- ja televisiolähetysten sekä välityssatelliittien avulla välitettävien ohjelmien edelleenlähettämistä kaapeliverkoissa. Työryhmä antoi mietintönsä lakiluonnoksineen (NU 1983:12) vuoden 1984 alkupuolella. Samanaikaisesti Suomessa julkaistiin opetusministeriön asettaman TV-jakelutyöryhmän raportti (Opetusministeriön työryhmien muistioita 1984:18) kaapelitse tapahtuvaa edelleenlähettämistä koskevine lakiehdotuksineen. Valmistelutyötä jatkamaan asetettiin loppuvuodesta 1984 uusi työryhmä.

3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

3.1. Yleistä

Esityksen tarkoituksena on luoda puitteet kaa-

pelilähetystoiminnan harjoittamiselle eikä siitä sinänsä aiheudu taloudellisia vaikutuksia valtiontaloudelle eikä kuntien talouksille. Esityksessä ei ehdoteta perustettavaksi uusia toimielimiä. Kaapelilähetystoiminnan yleinen ohjaus ja valvonta kuuluisi liikenneministeriölle. Tehtävät suoritettaisiin liikenneministeriön nykyisen organisaation puitteissa.

Laajentuvalla kaapelilähetystoiminnalla on sen sijaan huomattavia yksityistaloudellisia vaikutuksia, jotka tulevat liittymis-, tilaus- ynnä muina maksuina viime kädessä kotitalouksien ja muiden mahdollisten vastaanottajien kannettaviksi.

Mikäli kaapeliverkkojen rakentamiseen osallistutaan julkisilla varoilla, kustannukset tulee ottaa huomioon valtion ja kuntien tulo- ja menoarvioissa.

Jos kaapeliverkoissa harjoitetaan muuta laajakaistaisiin verkkoihin soveltuvaa palvelutoimintaa, sen käyttäjien osuus sekä investointikustannuksista että verkkojen käyttö- ja ylläpitokustannuksista tulee ottaa maksuissa huomioon, jolloin kaapelilähetyksen vastaanottajina olevien kotitalouksien osuus maksuista vastaavasti pienenee.

3.2. Kaapelilähetystoiminnan kustannukset

3.2.1. Verkon rakentamiskustannukset

Vuonna 1983 laaditun arvion mukaan maamme taajamissa on ensi vuosikymmenen alussa liitetty kaapeliverkkoihin 435 000—535 000 asuntoa. Vuoden 1984 lopussa liittymiä oli noin 200 000. Käytettäessä tähtimäistä verkon rakennetta arvioidaan uuden liittymän keskimääräiseksi hinnaksi 2 300 markkaa vuoden 1983 hintatasossa. Kaapeliverkon ulottamisen 500 000 asuntoon arvioidaan täten maksavan noin 1,1 miljardia markkaa.

Kaikkiaan on maamme taajamissa 1,4 miljoonaa asuntaa. Näiden kaikkien saattaminen kaapelijakelun piiriin maksaisi 3,2 miljardia markkaa. Näiden taajamien ulkopuolella asuu noin 20 prosenttia koko väestöstä.

Mainittakoon, että Ruotsin telelaitos esitti vuoden 1981 loppupuolella laskelman, jonka mu-

kaan 2/3 Ruotsin kotitalouksista eli noin 2,2 miljoonaa taloutta kattava verkko (runko- ja haaraverkot) olisi vaatinut noin 2,3 miljardin kruunun investoinnin. Verkko kattaisi tällöin kaikki taajamat, joissa on yli 5 000 asukasta. Ruotsissa kysymyksessä on 20—30 kanavainen verkko, joten kustannukset Ruotsissa ja Suomessa eivät ole täysin vertailukelpoisia.

Verkon rakentamiskustannukset yksityiskohdissaan vaihtelevat verkon teknisestä suorituskyvystä ja rakentamistavasta riippuen. Kaapelilähetystoimintaan soveltuvan suuren verkon rakentamisesta on saatu kokemuksia pääkaupunkiseudulta, Helsinki Televisio Oy:n verkosta, josta ovat seuraavat kustannusesimerkit. Runkoverkon rakentaminen ja taloverkkoon liittäminen maksaa kaupunkialueella kerrostalojen osalta, jos verkko kattaa kaikki kotitaloudet, noin 650 markkaa ja, jos verkko kattaa puolet kotitalouksista, noin 1 100 markkaa kotitaloutta kohden. Lähiöalueilla, joissa talot ovat erillään, vastaavat kustannukset ovat noin 950 markkaa ja noin 1 500 markkaa kotitaloutta kohden. Kaavoitetulla omakotialueella, jossa verkon piiriin kuuluisivat kaikki kotitaloudet, kustannukset vaihtelevat 3 900 markasta 5 800 markkaan. Harvaan asutuilla alueilla kustannukset vaihtelevat 4 000 markasta yli 10 000 markkaan.

Rakentamiskustannuksista kaapeleiden kaivuutyön osuus on noin 50 prosenttia.

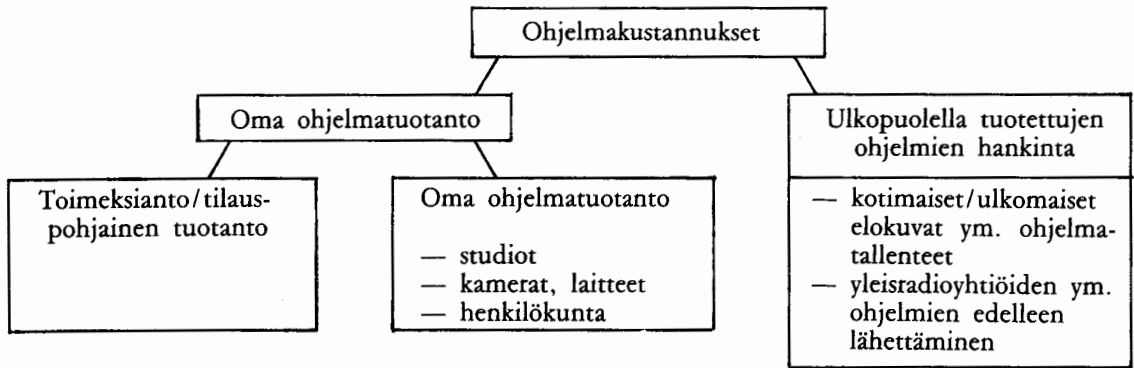
Edellä mainitut kustannustiedot perustuvat viime vuosien aikana käytettyyn tekniikkaan, jolloin myös kanavien lukumäärä on ollut rajoitettu ainakin osittain kuuteen kanavaan.

3.2.2. Ohjelma- ja lähetyskustannukset

Kaapelilähetystoiminnan ohjelmakustannukset muodostuvat oman ohjelmatuotannon kustannuksista ja ulkopuolella tuotettujen ohjelmien lähetys oikeuksien hankintakustannuksista.

Oma ohjelmatuotanto edellyttää teknisiä resursseja, kuten studioita, kameroita, nauhoittimia ja niin edelleen. Kalusto voi olla kaapelilähetystoiminnan harjoittajan omistuksessa tai vuokrattua.

Ohjelmakustannusten rakenne on seuraava:

Ohjelmakustannukset Helsinki Televisio Oy:n verkossa ovat tällä hetkellä arviolta noin 7 000 markkaa tunnilta. Tästä summasta noin puolet aiheutuu ohjelmien käännöstyöstä.

Lähetyskustannukset, jotka muodostuvat lähetyksalusto- ja henkilökustannuksista, ovat arviolta 500 markkaa tunnilta.

3.2.3. Lähetystoiminnan rahoitus

Kaapelilähetystoimintaa voidaan rahoittaa eri tavoin. Jätettäessä julkinen rahoitus tarkastelun ulkopuolelle, voidaan tulot hankkia muun muassa perusmaksuna kaapeliverkkoon liittyneiltä, maksuna tv-ohjelmalveluista (maksu-tv) tilaajatalouksilta, mainostuloina sekä tuloina lähetyksien myynnistä muille ohjelmatoiminnan harjoittajille.

Eri rahoituslähteiden osuutta kaapelilähetystoiminnassa on toistaiseksi vaikea ennakoida. Nykyisin esimerkiksi mainonnan merkitys kaapelilähetyksien rahoituksessa vaihtelee huomattavasti. Esimerkiksi Tampereen Tietoverkko Oy:n tuloista maksu-tv:stä, mainosajan myynnistä ja perusmaksuista kertyvät tulot ovat noin 50 prosenttia

liikevaihdosta. Liittymismaksujen osuus on noin 30 prosenttia ja kaupallisesta videotoiminnasta kertyvien tulojen osuus 20 prosenttia. Vastaavasti Helsinki Televisio Oy:n tulolähteistä maksu-tv:n osuus on noin 30 prosenttia ja mainosajan myynnistä kertyvien tulojen osuus noin 20 prosenttia. Muusta liiketoiminnasta, kuten videotuotannosta ja ohjelmien myynnistä, kertyvät tulot ovat noin 15 prosenttia. Verkon liittymismaksujen osuus on 20 prosenttia ja perusmaksujen osuus 15 prosenttia.

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

4.1. Riippuvuus muista esityksistä

Ehdotettu laki kaapelilähetystoiminnasta ei koske kaapeliverkon rakentamista, vaan siitä säädetäisiin erikseen. Valmisteilla on hallituksen esitys teletointalaksi, jossa olisivat yleiset säännökset televerkkojen rakentamisesta. Teletointalake sovellettaisiin siten myös kaapeliverkon rakentamisessa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki kaapelilähetystoiminnasta

1 §. *Soveltamisala.* Lakia sovellettaisiin pykälän 1 momentin mukaan kaapelilähetystoimintaan. Kaapelilähetystoiminnalla tarkoitetaan oh-

jelman lähettämistä yleisön vastaanotettavaksi johtimia pitkin eteneviä sähkömagneettisia aaltoja hyväksi käyttäen. Kaapelilähetystoimintaan kuuluu sekä ääni- että televisio-ohjelmien lähetystoiminta. Lain soveltamisalan piiriin kuuluisivat myös radiolinkin tai välityssatelliitin kautta

välitetyn ohjelman edelleen lähettäminen yleisön vastaanotettavaksi.

Pykälän 2 momentissa on lueteltu sellaisia kaapeliverkon välityksellä tapahtuvia toimintoja, joiden ottamista lain soveltamisalan piiriin ei ole pidetty perusteltuna niiden tämän lainsäädännön kannalta vähäisen merkityksen vuoksi.

Momentin 1 kohdassa tarkoitettua yleisten televerkkojen välityksellä tapahtuvaa puhelinpalvelutoimintaa ovat esimerkiksi puhelimella kuunneltavat uutiset, viikon levy ja ruokaohje sekä veikkaus- ja lottouutiset.

Momentin 2 kohdassa tarkoitettuja kuva-, piirros- ja tekstiesityksiä lähetetään nykyisin esimerkiksi videotextoiminnassa. Videotex on toimintaa, jossa puhelimen ja näyttöpäätteen avulla voidaan ottaa yhteys tietopankkiin ja hakea tietokantaan tallennettuja tietoja. Videotexjärjestelmä on vuorovaikutteinen, jolloin käyttäjä voi valita päätteensä lähetettävät tiedot. Järjestelmä tekee mahdolliseksi myös esimerkiksi sanomanvälityksen ja erilaiset tilaus- ja varauspalvelut.

Momentin 3 kohdan mukaan lain soveltamisalan ulkopuolelle ehdotetaan jätettäväksi toiminta, jossa lähetetään yksinomaan musiikkia sisältävää ohjelmaa. Esimerkiksi yleisötiloissa soitettavan taustamusiikin lähettämistä on pidettävä sellaisena pienimuotoisena ja suppealla alueella tapahtuvana toimintana, ettei ole tarkoituksenmukaista saattaa sitä lain soveltamisalan piiriin.

Momentin 4 kohdassa tarkoitettuihin yleisradiolähetysiin kuuluvat sekä kotimaiset että ulkomaiset yleisradiolähetykset. Jakelu tapahtuu ohjelman keskitettyä vastaanottoa varten rakennetun yhteisantennin välityksellä samanaikaisesti ja muuttamattomana. Jo nyt noin puolet kotitalouksista vastaanottaa yleisradiolähetystensä yhteisantennien välityksellä. Laki ei koskisi yleisradiolähetysten jakelua kotitalouksien käyttöön rakennetuissa yhteisantenneissa. Yleisradiolähetys ovat myös yleisradiosatelliittien lähetykset.

Momentin 5 kohdassa lain soveltamisalan ulkopuolelle jätettäisiin sellainen rajoitettu toiminta, jossa ohjelmat lähetetään vain puheena olevassa lainkohdassa lueteltujen ja vastaavien laitosten johtoverkkoihin. Toiminnan tulee tällöin tapahtua samassa rakennuksessa tai lähekkäin sijaitsevilla rakennuksissa. Vaikkakin toiminta tässä tarkoitetuissa tapauksissa voi olla laajaa, voidaan sitä kuitenkin pitää suljettuna ja määrättyä toimintaa palvelevana. Esimerkiksi korkeakoulun tai sairaalan päätoiminnan luonteesta johtuu, että lähetykset ovat päätoimintaa tukevia

ja toiminnan piirissä olevien vastaanotettavaksi tarkoitettuja.

Momentin 6 kohdassa ehdotetaan, että liikenneministeriö päättäisi, mitä muuta toimintaa on pidettävä lain soveltamisen kannalta niin vähäisenä, ettei siihen sovellettaisi tämän lain säännöksiä. Näin on mahdollista rajatapauksissa täsmentää lain soveltamisalaa sellaisen toiminnan osalta, joka on rinnastettavissa varsinkin 4 ja 5 kohdassa mainittuihin toimintoihin, mutta joka ei kuitenkaan kuulu niiden piiriin. Esimerkkinä voidaan mainita suppealla ja rajoitetulla alueella tapahtuva pienimuotoinen kaapelilähetystoiminta. Liikenneministeriön päätös voisi olla yleispäätös tai se voisi koskea yksittäistä tapausta.

Pykälän 3 momentin mukaan muuta kuin 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettua yleisradiolähetysten jakelua laki koskisi vain näiden lähetysten jakelua ja vastuuta koskevien säännösten osalta.

2 §. *Määritelmiä.* Pykälässä on määritelty lain soveltamisen kannalta keskeisimmät käsitteet. Pykälän 1 kohdassa määritellyn kaapelilähetystoiminnan käsite sisältää kaapelitse välitettävän televisio- ja ääniohjelman lähettämisen. Lähetysenä voi olla esimerkiksi kuva tai ääni taikka molemmat yhdessä.

Kaapelilähetystoiminnassa voidaan puhua varsinaisesta kaapelilähetystoiminnan harjoittajan omasta kaapelilähetystoiminnasta. Toisaalta kaapeliverkossa voidaan lähettää myös antennilaitteiston avulla vastaanotettuja yleisradiolähetysä. Tällainen kaapelilähetystoiminta on jäljempänä 6 kohdassa määriteltyä vastaanotettujen yleisradiolähetysten jakelua, josta laissa on erityissäännöksiä.

Kaapelilähetystoimintaa on myös radiolinkin tai välityssatelliitin kautta välitetyn ohjelman edelleen lähettäminen johtoverkossa sekä samanaikaisesti ja muuttamattomana että tallennusvaiheen jälkeen. Radiolinkkien tai välityssatelliittien kautta tapahtuvaan ohjelmavälitykseen käytetään taajuusalueita, jotka on varattu kansainväliseen pikatiedotusyleissopimukseen (SopS 38/75) liittyvässä radio-ohjesäännössä tarkoitettulle kiinteälle radioviestinnälle (fixed service). Nämä lähetykset on tarkoitettu vain määrättyjen kiinteiden maa-asemien välisiksi eikä yleisön suoraan vastaanotettaviksi. Ohjelman edelleen lähettäminen rinnastuu siis sääntelyn kannalta varsinaiseen kaapelilähetystoimintaan.

Kaapelilähetystoiminta eroaa vapaasti eteneviä sähkömagneettisia aaltoja käyttäen tapahtuvasta radiolähetystoiminnasta siinä suhteessa, että lähetykset tapahtuvat johtimitse. Johdin voi olla

metallikaapeli, optinen kaapeli tai muu sähkömagneettisia aaltoja johtava aine.

Kaapelilähetystoiminnassa ohjelman vastaanottajana tulee olla yleisö. Yleisöllä tarkoitetaan yleensä ennalta määrittelemätöntä henkilökuntaa olipa se suuri tai pieni. Myös ennalta määritellyt henkilökunta voi muodostaa yleisön, jos henkilöiden määrä on suuri. Suppeankin kaapeliverkon vastaanottajajoukko on laissa tarkoitettu yleisö, mikäli verkkoon voi liittyä uusia, ennalta määrittelemättömiä vastaanottajia. Lähetysten vastaanottaminen rajoittuu niihin rakennuksiin, jotka on liitetty kaapeliverkkoon. Tavanomaista on, että rakenteilla oleviin verkkoihin voivat liittyä verkon vaikutuspiirissä olevat kotitaloudet ja muut mahdolliset vastaanottajat.

Pykälän 2 kohdassa tarkoitettuun johtimien kokonaisuuteen kuuluvat runko-, haara- ja taloverkot varusteineen. Johtoverkon piirissä voi olla myös linkejä.

Pykälän 3 kohdan mukaisella yhteisantennijärjestelmällä tarkoitetaan yleisradio-ohjelmien vastaanottamista varten rakennettua antennijärjestelmää, jossa verkon vastaanottopisteet sijaitsevat samassa tai lähekkäin sijaitsevilla rakennuksissa.

Pykälän 4 kohdassa tarkoitettujen ohjelmakanavien määrä voi olla suuri. Tällä hetkellä runko- ja haaraverkot ovat yleisesti 12-kanavaisia ja taloverkot kuusikanavaisia. Periaatteessa voitaisiin ajatella käytettävän myös useita rinnakkaisia verkkoja, mikäli kanavien tarve ylittää yhden verkon kapasiteetin.

Pykälän 5 kohdan mukaan ohjelmatoiminta on ohjelman lähettämistä tai lähetyttämistä omaan lukuun yleisön vastaanotettavaksi. Kaapelilähetystoiminnan harjoittaja voi toimia ohjelmatoiminnan harjoittajana ja lähettää ohjelmia omaan lukuunsa. Ohjelmaa voi lähettää tai lähetyttää omaan lukuunsa myös ohjelmatoiminnan harjoittaja, joka on vuokrannut kaapelilähetystoiminnan harjoittajalta koko verkon, yhden tai useampia kanavia taikka ohjelma-aikaa verkosta ohjelman lähettämistä varten.

Ohjelmatoiminnan harjoittaja voi oman tuotannon lisäksi hankkia ulkopuolelta tuotettuja ohjelmia ja lähettää niitä omaan lukuunsa. Oma ohjelmatuotanto voi olla paitsi itse valmistettua myös tilauspohjaista tai perustua toimeksiantoon.

Pykälän 6 kohdassa oleva yleisradiolähetysten määritelmä on kansainvälisen pikatiedotusyleis-sopimuksen ja sen liitteenä olevan radio-ohjesäännön mukainen. Yleisradiolähetykset voivat olla ääni- tai televisiolähetystyksiä tai muunlaatuista lähetystyksiä. Tässä tarkoitetaan yleisradiosatelliitin

tai maanpäällisen yleisradioasemaverkon välityksellä tapahtuvia yleisradiolähetystyksiä, jotka voivat olla Oy Yleisradio Ab:n ja mahdollisten muiden kotimaisten sekä ulkomaisten yleisradioyhtymien lähetystyksiä. Sen sijaan määritelmällä ei tarkoiteta välityssatelliitin kautta lähetettäviä lähetystyksiä, koska näitä ei ole tarkoitettu yleisön suoraan vastaanotettaviksi. Kiinteä radioviestintä, johon luetaan myös välityssatelliittien kautta tapahtuvat lähetykset, kuuluu radio-ohjesäännön määrittelemän tietoliikennesalaisuuden piiriin. Salassapidon turvaamiseksi tällaisen radioviestinnän vastaanotto edellyttää asianomaisen telehallinnon lupaa.

Pykälän 7 kohdassa tarkoitettu jaettava yleisradiolähetys voi olla peräisin kotimaasta tai ulkomailta. Samanaikaisuusvaatimus edellyttää, ettei kaapelilähetystoiminnan harjoittajan vastaanottamaa yleisradiolähetystä tallenneta ennen sen lähettämistä johtoverkkoon. Tallennetun yleisradiolähetysten lähettäminen johtoverkkoon ei siis ole määritelmän mukaista jakelua, vaan lain yleiseen soveltamisalaan kuuluvaa kaapelilähetystoimintaa. Myöskään välityssatelliittien kautta välitettävien lähetysten lähettäminen edelleen ei ole määritelmän mukaista jakelua, koska nämä satelliittilähetykset eivät ole yleisradiolähetystyksiä.

Yleisradiolähetysten jakelua on ainoastaan sen välitön edelleen lähettäminen muuttamattomassa muodossa. Kaapelilähetys, jossa alkuperäiseen yleisradiolähetykseen on tehty muutoksia tai lisäyksiä esimerkiksi tekstittämällä tai lisäämällä tekstikäännös, kommentoiva puhe tai simulaatiotulkkaus, on sellainen varsinainen kaapelilähetys, joka kuuluu lain yleiseen soveltamisalaan.

Pykälän 8 kohtaan otettu välityssatelliitin määritelmä pohjautuu kansainvälisen pikatiedotusyleis-sopimuksen liitteenä olevaan radio-ohjesääntöön. Radio-ohjesäännössä on kiinteäksi satelliittiviestinnäksi (Fixed-Satellite Service) määritelty radioviestintä määrättyissä kiinteissä sijaintipaikoissa olevien maa-asemien välillä. Toimintaa voidaan käyttää yhtä tai useampaa satelliittia. Tällaisia satelliitteja kutsutaan tässä laissa yksinkertaisuuden vuoksi välityssatelliiteiksi.

Kiinteä radioviestintäpalvelu on aina tarkoitettu määrättyjen lähettäjien ja vastaanottajien väliseksi, tapahtuipa se pelkästään maa-asemien välisenä tai myös satelliitteja käyttäen. Kiinteässä radioviestintäpalvelussa ei käytetä yleisön suoraan vastaanotettavaksi tarkoitettuja lähetystaajuuksia.

3 §. *Toimilupa.* Kaapelilähetystoiminnan harjoittaminen ehdotetaan saatettavaksi lupamenettelyn piiriin. Toimiluvan saajana voisi olla yksi-

tyinen henkilö sekä yritys, kunta, seurakunta, järjestö ja muu yhteisö. Myös jo ennen lain voimaantuloa kaapelilähetystoimintaa harjoittaneen yhtiön olisi lain tultua voimaan haettava toimilupa asetuksella tarkemmin säädetyn ajan kuluessa. Lupamenettelyllä pyritään varmistamaan kaapelilähetystoiminnan jatkuvuus sekä turvaamaan keskeisinä pidettävät sananvapaudteen, ohjelmien kotimaisuuteen sekä paikallisuuteen liittyvät tavoitteet.

Oy Yleisradio Ab:ltä ei sen erityisaseman vuoksi vaadittaisi 1 momentissa tarkoitettua toimilupaa.

4 §. *Toimiluvan myöntäminen.* Ehdotuksen mukaan kaapelilähetystoiminnan harjoittamiseen oikeuttavan toimiluvan myöntäisi valtioneuvosto. Valtioneuvosto myöntää toimiluvan myös yleisradio-toiminnan harjoittamiseen.

Pykälän 2 momentissa asetettujen edellytysten täyttyessä hakijalle olisi myönnettävä toimilupa. Toimiluvan saadakseen hakijan tulisi ensinnäkin olla vakavarainen. Tämän lisäksi tulisi olla ilmeistä, että hakija kykenee säännölliseen kaapelilähetystoimintaan sekä noudattaa tätä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä.

Hakemuksen ohien liitetystä tarvittavista asiakirjoista on mahdollista tarkastella hakijan vakavaraisuutta ja sitä, kykeneekö hakija säännölliseen kaapelilähetystoimintaan. Sen sijaan on vaikea etukäteen tietää, tuleeko tämä noudattamaan lakia sekä muita säännöksiä ja määräyksiä. Toimiluvan myöntämistä harkittaessa on kuitenkin pääsääntöisesti lähdettävä siitä, että hakija täyttää momentissa säädetty edellytykset. Epäilyjä edellytysten täyttymisestä saattaa syntyä esimerkiksi silloin, kun hakija on aikaisemmin esimerkiksi rikkonut ehdotetun lain säännöksiä tai toimiluvan ehtoja. Jos hakija on tuomittu rangaistukseen tämän lain perusteella tai jos hänen toimilupansa on aikaisemmin peruutettu, saattaa olla aihetta epäillä, ettei hakija vastaisuudessa tulisi noudattamaan toimintaa koskevia säännöksiä. Tällöin toimiluvan epääminen voi tulla kysymykseen. Lain 5 §:n mukaisessa lausunnossa asianomainen kunta voi saattaa toimiluvan myöntämiseen mahdollisesti vaikuttavia seikkoja lupaviranomaisen tietoon.

Pykälän 3 momentin mukaan toimiluvassa on määrättävä alue, jolla toimintaa saa harjoittaa. Toimilupa-alue voi käsittää yhden tai useamman kunnan tai se voi rajoittua osaan kunnan alueesta. Toimilupa-alue tulisi määrätä sellaiseksi, että se muodostaa toiminnan kannalta luonnollisen

alueellisen kokonaisuuden. Toimilupa voidaan myöntää enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Pykälän 4 momentin mukaan toiminta on käynnistettävä kahden vuoden kuluessa toimiluvan voimaantulon alkamisesta uhalla, että toimilupa raukeaa. Aika lasketaan siitä päivästä lukien, jolloin toimilupakausi alkaa. Toimiluvan voimaantulon alkamispäivä voitaisiin määrätä toimiluvan myöntämispäivää myöhäisemmäksi.

Lakiehdotuksen mukaan on mahdollista, että samalle paikkakunnalle myönnetään useampia toimilupia, koska toimilupa on aina myönnettävä hakijan täyttäessä laissa säädetty edellytykset.

Toimilupapäätöksestä voisi hakija, joka katsoo päätöksen loukkaavan oikeuttaan, valittaa muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain (154/50) mukaisesti korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

5 §. *Kuuleminen.* Kaapelilähetystoiminnan paikallisen luonteen vuoksi ja jotta asianomainen kunta saisi varhaisessa vaiheessa tietää sen alueella virinneistä suunnitelmista kaapelilähetystoiminnan harjoittamiseksi, kunnalta olisi pyydyttävä lausunto toimilupahakemuksesta. Lausunnossa kunta voisi kiinnittää huomiota muun muassa luvan myöntämisen edellytyksenä oleviin seikkoihin.

6 §. *Johtoverkon käyttö.* Kaapeliverkolla, vaikkakin se on yhtenäinen kokonaisuus, on yleensä useita omistajia. Runko- ja haaraverkon omistaa tavallisesti paikallinen puhelinlaitos tai posti- ja telelaitos. Omistajana voi olla myös verkon rakentamista varten perustettu yhtiö, esimerkiksi kaapelitelevisioyhtiö, määrätyn alueen huoltoyhtiö tai muu alueen asukkaiden yhteinen organisaatio. Taloverkot ovat tavallisesti taloyhtiöiden omistuksessa.

Pykälän mukaan johtoverkon omistaja on velvollinen antamaan kohtuullisin ehdoin ja yhtäläisin perustein oikeuden verkkonsa käyttöön kaikille niille, joilla on oikeus harjoittaa kaapelilähetystoimintaa. Käyttöoikeuden voisivat siten saada toimiluvan saajat ja Oy Yleisradio Ab. Säännöksen tarkoituksena on estää kansantaloudellisesti epätarkoituksenmukainen rinnakkaisten verkkojen rakentaminen.

Kohtuullisilla ehdoilla tarkoitetaan tässä niin taloudellisia kuin muitakin luovutusehtoja. Kohutuottomana on pidettävä esimerkiksi tarjoushintaa, joka ei ole asiallisessa suhteessa verkon investointeihin eikä käyttö- ja kunnossapitokustannuksiin. Yhtäläisten perusteiden vaatimus tarkoittaa sitä, että verkon omistaja ei saa estää jonkin kaapelilähetystoiminnan harjoittajan pääsyä verkkoon vaatimalla tältä perusteettomasti

korkeampaa hintaa tai tiukempia käyttöehtoja kuin muilta kaapelilähetystoiminnan harjoittajilta.

Nykyinen käytössä oleva kanavamäärä monissa verkoissa on suhteellisen rajoitettu. Kun lupa kaapelilähetystoiminnan harjoittamiseen on myönnettävä 4 §:ssä säädettyjen edellytysten täytyessä, saattaa ainakin periaatteessa syntyä kilpailua johtoverkon käyttöoikeudesta. Esityksessä on lähdetty siitä, että johtoverkon käyttöoikeuden luovutuksessa tulisi noudattaa aikajärjestyksi eli verkon kapasiteettia olisi luovutettava siinä järjestyksessä kuin halukkaita kaapelilähetystoiminnan harjoittajia ilmaantuu. Luovutusvelvollisuus kohdistuisi kulloinkin käytettävissä eli vapaana olevaan osaan verkkoa. Uusien toimiluvanhaltijoiden ilmaantuminen ei siis merkitsisi sitä, että verkon käyttöoikeus olisi jaettava uudelleen näiden ja verkkoa jo ennestään käyttävien kaapelilähetystoiminnan harjoittajien kesken. Luovutustilanteissa mahdollisesti syntyvät ongelmat poistunevat tulevaisuudessa, kun kanavia saadaan käyttöön nykyistä huomattavasti enemmän.

Luovutusvelvollisuus koskisi vain runko- ja haaraverkkoja. Velvollisuus ei sen sijaan 2 momentin mukaan koskisi taloyhtiöiden omistamia taloverkkoja.

7 §. *Ohjelmakanavan käyttöoikeus.* Esityksen mukaan kaapelilähetystoiminnan harjoittaja huolehtisi verkossa tapahtuvasta ohjelman lähettämisestä ja verkon välityskapasiteetin jakamisesta ohjelmatoiminnan harjoittajien käytettäväksi. Pykälän mukaan kaapelilähetystoiminnan harjoittajalla olisi velvollisuus luovuttaa käytettävissä olevat kanavat jokaisen ohjelmatoiminnan harjoittajan käyttöön. Tällöin kaapelilähetystoiminnan harjoittaja myisi ohjelma-aikaa sitä haluaville. Luovutuksen on tapahduttava kohtuullisin ehdoin ja yhtäläisin perustein ottaen huomioon tämän lain ja sen nojalla annetut säännökset, määräykset sekä toimiluvan ehdot. Viimeksi mainitussa on kysymys esimerkiksi toimiluvan haltijalle asetetun ohjelmiston kotimaisuusvaatimuksen noudattamisesta. Tässä pykälässä säädetty velvollisuus on saman suuntainen edellisessä pykälässä verkon omistajalle asetetun luovutusvelvollisuuden kanssa.

Verkkokapasiteetin niukkuuden vuoksi saattaa käytännössä syntyä ongelmia siitä, miten ohjelma-aikaa käyttöönsä haluavia voidaan kohdella tasapuolisesti. Jos kaikille halukkaille ei voitaisi antaa pyydettyä ohjelma-aikaa, olisi pyrittävä siihen, että kukin saisi kohtuullisen osuuden

myös niin sanotuista hyvistä katseluajoista. Ohjelmakanavan käytöstä perittävän maksun ja sen käyttöä koskevien muiden ehtojen suhteen olisi noudatettava yhdenvertaisuutta eri ohjelmatoiminnan harjoittajien kesken.

8 §. *Kaapelilähetystoiminnan yleiset periaatteet.* Kaapelilähetystoiminnan yhteiskunnallisen merkittävyyden vuoksi on katsottu tarpeelliseksi säätää kaapelilähetystoiminnan yleisistä periaatteista. Kaapelilähetystoiminnassa olisi edistettävä sananvapauden periaatteita ja nojaututtava kansanvaltaisiin arvoihin. Samoin toiminnassa olisi tarjottava tietoja ja mielipiteitä toimialueen asioista, edistettävä kansalaisten avointa keskustelua sekä noudatettava hyviä tapoja.

9 §. *Kotimaisuus.* Kaapelilähetystoiminta tulee tarjoamaan uusia mahdollisuuksia myös kotimaisen kulttuurin edistämiseen. On lähdetty siitä, että kaapelilähetystoiminnassa olisi turvattava kotimaisen ohjelmiston asema, vaikkakaan ehdottoman vähimmäisrajan asettamista kotimaiselle ohjelmistolle ei lakiehdotuksessa ole pidetty tarkoituksenmukaisena. Esimerkiksi prosentuaalinen, ohjelma-aikaan kohdistuva rajoitus saattaisi johtaa ajallisesti suureen määrään laadullisesti huonoa ohjelmistoa, jolloin säännös tulisi toimimaan itseään vastaan. Tämän vuoksi on päädytty lain tasolla säännökseen, jonka mukaan kansallisen kulttuurin edistämisen ja säilyttämisen kannalta riittävän osan ohjelmistosta on oltava suomalaista alkuperää.

Tarkemmat määräykset kotimaisen ohjelmiston osuudesta on 2 momentin mukaan sijoitettava toimiluvan ehtoihin. Toimilupaan sisällytettynä kotimaisuusvaatimukseen saadaan toiminnan laadun ja laajuuden sekä alueellisten olosuhteiden vaatimaa joustavuutta. Harkintavalta kotimaiselle ohjelmistolle asetettavasta vähimmäismäärästä jäisi siten valtioneuvostolle, jonka olisi noudatettava ehtojen asettamisessa yhdenvertaisuusperiaatetta.

Kotimaisen ohjelmiston riittävyttä arvioitaessa ei ole kiinnitettävä huomiota yksinomaan kotimaisen ja ulkomaisen ohjelmiston määrän keskinäiseen suhteeseen. Päähuomio tulisi kotimaisen ohjelmiston riittävyttä arvioitaessa kiinnittää siihen, onko kotimaisten ohjelmien määrä toiminnan kokonaisuuden huomioon ottaen riittävä kansallisen kulttuurin edistämistavoitteiden kannalta. Tämän huomioon ottaen kotimaisuusvaatimus voitaisiin toimiluvassa asettaa joko määrättyksi ohjelmakestoksi tiettyä ajanjaksoa kohti tai määrätä kotimaisen ja ulkomaisen ohjelmiston välinen suhde.

Ehdotuksen mukaan kotimaisuusastetta harkittaessa on otettava huomioon myös toimialueen kieliolot. Tällöin esimerkiksi voisi olla ajateltavissa, että eräillä maan ruotsinkielisillä alueilla toimiville kaapelilähetystoiminnan harjoittajille voitaisiin kotimaisuusvaatimusta asetettaessa ottaa huomioon muissa pohjoismaissa tuotettujen ohjelmien saatavuus.

Ohjelman katsotaan olevan alkuperältään suomalainen muun muassa silloin, kun sen on tuottanut Suomen kansalainen tai suomalainen yhteisö taikka kun ohjelma on olennaisilta osin valmistettu Suomessa tai saanut lopullisen muotonsa täällä. Kotimaisuusvaatimuksen voi täyttää myös yhteistuotantona valmistettu ohjelma.

10 §. *Mainonta.* Mainonta kaapelilähetyksissä olisi sallittua. Esityksessä on kuitenkin lähdetty siitä, että mainonnan vaikutus varsinaisen ohjelmiston sisältöön pyrittäisiin pitämään mahdollisimman vähäisenä. Tämän vuoksi mainonnan määrää ehdotetaan pykälän 1 momentin 1 kohdassa rajoitettavaksi siten, että kullakin ohjelmakanavalla mainoksia saisi olla enintään 11 prosenttia kuukaudessa kunkin kaapelilähetystoiminnan harjoittajan ohjelma-ajasta.

Kaapelilähetystoiminnassa harjoitettavan mainonnan määrää voidaan verrata esimerkiksi mainonnan määrään MTV Oy:n ohjelmissa. MTV Oy:n omasta ohjelma-ajasta saa mainoksia olla enintään 15 prosenttia. Keskimäärin mainosaste on ollut 11 prosenttia. Oy Yleisradio Ab:n ja MTV Oy:n kokonaisohjelma-ajasta mainosten osuus on noin 2,5—3 prosenttia. Television katsojien kannalta ehdotettu mainonnan määrän rajoitus johtaa siihen, että mainosten osuus kaapelilähetyksissä ei olennaisesti poikkea Yleisradion verkossa lähetettävien mainosten määrästä.

Momentin 2 kohdan mukaan mainostaminen olisi kuitenkin mahdollista varta vasten mainosten lähettämiseen varatulla ohjelmakanavalla. Erillisen kanavan mainosaikaa ei otettaisi mukaan ohjelmakanavien mainosajoja laskettaessa. Tällaista kanavaa voitaisiin käyttää esimerkiksi ilmoituskanavana.

Pykälän 2 momentin mukaan mainoksia voidaan sijoittaa selvästi erotettavina kokonaisuuksina myös pitkien ohjelmien sisälle. Näin voidaan esimerkiksi pitkä urheiluohjelma tai elokuva katkaista mainosten esittämistä varten. Mainokset olisi tällöin kuitenkin sijoitettava siten, ettei ohjelmien asiallinen tai taiteellinen sisältö kärsisi, vaan ohjelmajaksot muodostaisivat sisällöllisiä kokonaisuuksia. Mikäli ohjelma, esimerkiksi pit-

kä elokuva, ei sisällä "luonnollista" kohtaa ohjelman katkaisemiseen, mainoksia ei tulisi siihen sijoittaa.

Mainosten tulee olla siten selvästi erotettavissa, ettei niitä sekoitettaisi varsinaiseen ohjelmistoon.

Mainonnassa tulisi noudattaa sitä koskevia erityissäännöksiä. Esimerkkinä tällaisista voidaan mainita alkoholilain (459/68) ja toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain (693/76) mainontaa koskevat säännökset. Kaapelitse lähetettävään, samoin kuin muuhunkin mainontaan, sovelletaan myös kuluttajansuojalain (38/78) säännöksiä.

Pykälän 3 momentin mukaan mainonnassa tulee noudattaa mainosalalla yleisesti hyväksyttyjä periaatteita. Keskeiset periaatteet on koottu Kansainvälisen Kauppakamarin Mainonnan kansainvälisiin perussääntöihin. Näitä sääntöjä noudatetaan yleisesti Suomessa mainosalalla. Valtioiden kesken hyväksytyistä kansainvälisistä mainontaa koskevista suosituksista mainittakoon Euroopan Neuvoston helmikuussa 1984 antama suositus televisiomainonnassa noudatettavista periaatteista. Liikenneministeriö voisi tämän lisäksi antaa mainonnasta tarkempia yleismääräyksiä. Tällaisina voisivat tulla kysymyksen esimerkiksi määräykset lasten käyttämisestä mainontaan tai tarkemmat määräykset siitä, että mainokset tulisi laatia sellaiseen muotoon, että niiden kaupallinen luonne on selkeästi havaittavissa ja että kustakin mainoksesta kävisi ilmi kuka on mainostaja.

11 §. *Välityssatelliittiohjelmat.* Koska useilla paikkakunnilla Suomessa vastaanotetaan ja lähetetään edelleen välityssatelliittiohjelmaa, ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi muuttaa tilannetta siten, että tämä lähetystoiminta tyrehtyisi. Tämän vuoksi kaapelilähetystoiminnalle asetettuja yleisiä periaatteita samoin kuin kotimaisuudelle ja mainonnalle asetettuja vaatimuksia ei sovellettaisi tämän pykälän mukaan välityssatelliittien kautta välitettyihin ohjelmiin silloin, kun ohjelma lähetetään edelleen samanaikaisesti ja muuttamattomana sitä varten varatulla ohjelmakanavalla. Säännös koskee ainoastaan ulkomaisten lähetystoiminnan harjoittajien ulkomaisia ohjelmia.

Edellä tarkoitettuun lähetystoimintaan ehdotettua lakia sovellettaisiin kaikilta muilta osin.

Lakia sovellettaisiin kaikilta osin muun muassa silloin, kun välityssatelliittiohjelmat lähetetään tallennusvaiheen jälkeen tai muutettuna, taikka jos niitä lähetetään samalla kanavalla muiden kaapelilähetysten kanssa.

Sopimuksia kansainvälisten ohjelmatarjoajien kanssa solmiessaan ohjelmatoiminnan harjoittajan tulee ottaa huomioon Suomessa voimassa olevat sekä varsinaisia ohjelmia että mainontaa koskevat säännökset. Tähänastinen käytäntö on myös osoittanut, että kansainväliset ohjelmatarjoajat ottavat ohjelmistoa suunnitellessaan huomioon eri maiden kansallisen lainsäädännön.

12 §. *Kielletty ohjelma.* Raakaa väkivaltaa sisältävän, mielenterveyttä vahingoittavan tai epäsiiveellisen ohjelman lähettäminen olisi kielletty. Sääntely voidaan rinnastaa muun muassa rikoslain 16 luvun 26 §:ään (283/83), jossa on kielletty raakaa väkivaltaa sisältävien, liikkuvia kuvia sisältävien tallenteiden levittäminen. Sisällöltään kielletyn ohjelman lähettämisestä kaapelitse voitaisiin tuomita rangaistukseen lain 22 §:n 2 momentin mukaisesti. Lisäksi voisi tulla kysymykseen 17 §:n mukainen vahingonkorvausvastuu.

13 §. *Velvollisuus tiedotusten lähettämiseen.* Pykälässä mainittu velvollisuus koskisi lähinnä hätäkutsuja ja -ilmoituksia ihmishengen tai omaisuuden pelastamiseksi. Valmius tiedotusten lähettämiseen olisi oltava kaikkina vuorokauden aikoina. Vastaavanlainen velvollisuus sisältyy Oy Yleisradio Ab:lle myönnettyyn toimilupaan.

14 §. *Ilmoitus yleisradiolähetyksen jakelusta.* Vaikka yleisradiolähetyksen jakelu ei kuulu ehdotetun lain yleisen soveltamisalan piiriin, ei jakelua kuitenkaan ole syytä jättää kokonaan sen ulkopuolelle. Tämän vuoksi toiminta ehdotetaan saatettavaksi ilmoitusmenettelyn alaiseksi. Ilmoitusvelvollisuus ei luonnollisestikaan koskisi lain 1 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettua jakelua, joka ei kuulu lainkaan lain soveltamisalaan.

Ilmoitusten perusteella viranomaisen pystyisi seuraamaan jakelutoiminnan kehitystä ja puuttumaan tarvittaessa havaittuihin epäkohtiin, esimerkiksi lainvastaaiseen lähetystoimintaan. Ilmoituksista saatavat tiedot palvelevat valvontatehtävien ohella muun muassa suunnittelua ja tutkimusta.

Säännöksen mukaan ilmoitusvelvollinen olisi jokainen, joka lähettää yleisradiolähetyksiä edelleen kaapeliverkossa. Merkitystä ei ole sillä, onko jakaja luonnollinen vai juridinen henkilö. Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä voisi 24 §:n mukaan olla seurauksena kielto jakaa yleisradiolähetyksiä.

Ilmoitus olisi tehtävä liikenneministeriölle ennen jakelutoiminnan aloittamista. Myös lain voimaan tullessa harjoitettava jakelu olisi ilmoitusvelvollisuuden alasta. Tällöin ilmoitus olisi

26 §:n mukaan tehtävä asetuksella säädettävän määräajan kuluessa. Ilmoituksen tulisi sisältää tiedot verkon laajuudesta, alkuperäisestä lähettäjistä ja alkuperämaasta sekä siitä, millaisia ohjelmia lähetykset pääasiassa sisältävät. Näin ollen, ottamalla selon ohjelmiston sisällöstä ja rakenteesta, jakelija voi välttää sisällöltään lainvastaisten ohjelmien jakelun ja siitä aiheutuvat seuraamukset.

15 §. *Velvollisuus eräiden yleisradiolähetyksen jakeluun.* Säännöksen pääasiallisena tarkoituksena on turvata lupamaksuvaroin kustannettujen Oy Yleisradio Ab:n radio- ja televisio-ohjelmien saatavuus siinäkin tapauksessa, että kotitaloudet vastaanottavat nämä ohjelmat kaapeliverkkojen välityksellä. Näissä tapauksissa kotitalouksilla ei yleensä ole edes käytettävissään yksittäisvastaanottoon soveltuvia antennilaitteita. Pykälässä tarkoitettu velvollisuus koskee myös sitä, joka yksinomaan jakaa yleisradiolähetyksiä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaisia yleisradiolähetyksiä ovat siten nykyisin Oy Yleisradio Ab:n lähetykset. Muina tässä kohdassa tarkoitettuina lähetyksinä voivat tulla kysymykseen Suomessa vastaanotettaviksi tarkoitetut yhteispohjoismaiset yleisradiosatelliittilähetykset.

Momentin 2 kohdan mukaisia lähetyksiä ovat Oy Yleisradio Ab:n alueelliset ja paikalliset ohjelmat.

Mikäli verkossa olisi useita kaapelilähetystoiminnan harjoittajia, he vastaisivat yhteisvastuullisesti siitä, että ohjelmille varataan tarvittavat kanavat.

16 §. *Rikosoikeudellinen vastuu.* Kaapelitse lähetettävää ohjelmaa koskevat vastuusäännökset on laadittu mahdollisimman yhdenmukaisiksi yleisradiotoiminnassa jo noudatettavien vastuuperiaatteiden kanssa. Viimeksi mainitut ilmenevät voimassa olevasta radiovastaulaista (219/71) ja -asetuksesta (621/71).

Edellä sanotun mukaisesti pykälän 1 momentti vastaa radiovastaualain 1 §:n säännöstä. Samanlainen vastuusäännös teosta, jonka rangaistavuus perustuu julkaistun painokirjoituksen sisältöön, on painovapauslain 31 §:ssä. Rangaistusvastuun kohdistuminen kaapelilähetystoiminnassa lähetetyn ohjelman sisällön perusteella määräytyisi siten rikoslaissa säädetyllä tavalla.

Pykälän 2 momentin mukaan ohjelmatoiminnan harjoittaja on velvollinen määräämään jokaista lähetettävää ohjelmaa varten vastaavan ohjelmatoimittajan. Tämä velvollisuus olisi siis kullakin ohjelmatoiminnan harjoittajalla. Kaapelilähetystoiminnan harjoittajaan velvollisuus koh-

distuisi vain silloin, kun tämä samalla toimii myös ohjelmatoiminnan harjoittajana.

Vastaavaan ohjelmatoimittajaan sovellettaisiin muilta osin radiovastuulain 2 ja 3 §:n säännöksiä. Tämä tarkoittaisi muun muassa radiovastuulain 2 §:n 2 momentissa säädettyjä vastaavan ohjelmatoimittajan kelpoisuusehtoja eli että vastaavan ohjelmatoimittajan tulee olla tässä maassa pysyvästi asuva henkilö, joka hallitsee itsensä ja omaisuutensa. Vastaavalla ohjelmatoimittajalla olisi niin ikään mainitun lain 2 §:n 1 momentin mukainen ohjelman sisältöä koskeva valvontavollisuus. Hänen olisi siten valvottava ohjelmaa ja eslettävä sisällöltään rikollisen ohjelman lähettäminen. Valvontavollisuuden laiminlyönnistä hänet voitaisiin radiovastuulain 3 §:n mukaan tuomita rangaistukseen, jollei hän voi näyttää rikoksen estämiseksi noudattaneensa kaikkea asianaan ollutta varovaisuutta.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan ohjelmatoiminnan harjoittajan olisi huolehdittava siitä, että vastaavaa ohjelmatoimittajaa koskeva määräys merkitään ennen ohjelman lähettämistä kaapelilähetystoiminnan harjoittajan luona pidettävään luetteloon. Momentti vastaa radiovastuulain 5 §:ää.

Luettelon pitämistä kaapelilähetystoiminnan harjoittajan toimipaikassa on pidetty perusteltuna, jotta yleisö voisi saada tietoja vastaavista ohjelmatoimittajista kunkin kaapelilähetystoiminnan harjoittajan osalta yhdestä paikasta.

Pykälän 4 momentti sisältää säännökset sen tilanteen varalta, että vastaavaa ohjelmatoimittajaa ei ole määrätty tai että määräyksestä ei ole tehty merkintää edellisessä momentissa mainittuun luetteloon. Momentti vastaa radiovastuulain 6 §:n säännöstä.

Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 §:ää ehdotetaan erikseen muutettavaksi siten, että yleisradiotoiminnassa lähetettyyn ohjelmaan sisältyneen tiedon ilmoittajaa koskeva anonymiteettisuoja ulotettaisiin myös kaapelitse lähetettyyn ohjelmaan.

17 §. *Vahingonkorvausvastuu.* Pykälä koskee velvollisuutta korvata vahinko, joka on aiheutunut sisällöltään rikollisen ohjelman lähettamisestä. Ehdotettu sääntely vastaa asiallisesti radiovastuulain 4 §:ää.

Pykälän ensimmäinen virke sisältää viittaus-säännöksen siitä, että kaapelilähetystoiminnan harjoittajan, ohjelmatoiminnan harjoittajan, rikoksen tekijän ja siihen osallisen sekä valvontavollisuutensa laiminlyöneen vastaavan ohjelmatoimittajan vastuu määräytyy vahingonkor-

vauslaissa (412/74) säädettyjen perusteiden mukaan.

Pykälän toisessa virkkeessä ulotettaisiin sen sijaan kaapelilähetystoiminnan harjoittajan ja ohjelmatoiminnan harjoittajan isännänvastuu koskemaan sellaisia vahingon aiheuttajia, jotka eivät ole heidän työntekijöitään tai muita vahingonkorvauslain 3 luvun 1 §:ssä mainittuja henkilöitä. Näin ollen kaapelilähetystoiminnan harjoittaja ja ohjelmatoiminnan harjoittaja vastaisivat sisällöltään rikollisen ohjelman lähettamisestä johtuneesta vahingosta, jonka nämä itse aiheuttavat, vahingonkorvauslain 2 luvun ja kaikesta muusta tällaisesta vahingosta saman lain 3 luvun mukaan.

18 §. *Vastuu jakelusta.* Pykälä koskee 16 ja 17 §:n vastuusäännösten ulottamista muiden kuin 15 §:n 1 momentissa tarkoitettujen yleisradiolähetysten jakeluun.

Pykälän 1 momentin mukaan rangaistusvastuu kohdistuisi ohjelman jakajaan 16 §:n 1 momenttia vastaavasti silloin, kun häntä on rikoslain mukaan pidettävä rikoksen tekijänä tai siihen osallisena.

Ohjelman jakaja olisi lähtökohtaisesti vastuussa sisällöltään rikollisen ohjelman lähettämisen aiheuttamasta vahingosta 17 §:n mukaisesti riippumatta siitä, onko häntä pidettävä rikoksen tekijänä tai siihen osallisena. Jakaja voisi kuitenkin vapautua vastuusta, jos hän näyttäisi noudattaneensa rikoksen estämiseksi kaikkea asianaan ollutta varovaisuutta. Tätä on pidettävä perusteltuna, koska jakajalla ei yleensä ole mahdollisuutta vaikuttaa lähetetyn ohjelman sisältöön. Jakajalla olisi kuitenkin ohjelmien sisältöä koskeva selonottovelvollisuus, mikä ilmenee myös 14 §:stä.

19 §. *Virheellisen tiedon oikaisu.* Pykälässä asetettaisiin ohjelmatoiminnan harjoittajalle velvollisuus oikaista ohjelmassa esiintynyt virheellinen asiatieto. Oikaisuvelvollisuudesta voitaisiin kuitenkin poiketa kahdella perusteella. Velvollisuutta ei ensinnäkään olisi, jos oikaisu voisi aiheuttaa jollekin vahinkoa, joka on epäsuhteessa oikaisulla saavutettavaan hyötyyn. Kysymyksessä on toimenpiteestä aiheutuvien hyötyjen ja haittojen vertailu. Arvion kohteena oleva vahinko voisi aiheutua joko sille, jota virheellinen tieto koskee, tai ulkopuoliselle.

Edelleen velvollisuutta oikaisuun ei olisi, jos virheen vähäisyyden vuoksi tai muusta sellaisesta syystä ei ole perusteltua tarvetta oikaista tietoa. Kysymys on tilanteista, joissa asianomaisen oi-

keusturvan ei ilmeisestikään voida katsoa vaativan oikaisun toimittamista.

Oikaisu olisi tehtävä mahdollisimman joutuisasti. Samalla olisi kuitenkin kiinnitettävä huomiota lopputulokseen eli siihen, että virheellisyys saadaan mahdollisimman hyvin korjatuksi. Tämä voisi puoltaa oikaisun suorittamista esimerkiksi ohjelmatoiminnan harjoittajan seuraavassa samantyyppisessä ohjelmassa.

Velvollisuus oikaisun suorittamiseen syntyy siitä riippumatta, pyytääkö oikaisua joku ulkopuolinen vai havaitseeko ohjelmatoiminnan harjoittaja virheellisuuden. Ajan kulumisen vähentää oikaisulla saavutettavaa hyötyä. Niinpä velvollisuutta oikaisun toimittamiseen ei olisi, jollei virhettä ole pyydetty oikaistavaksi tai sitä muuten ole todettu kuukauden kuluessa ohjelman lähettämispäivästä.

20 §. Ohjelman tallennus. Epäselvyyksien tarkastamisen ja todistelukysymysten selvittämiseksi kaapelilähetystoiminnan harjoittajan olisi huolehdittava siitä, että jokainen lähetetty ohjelma tallennetaan määrääjäksi. Tämä koskee kaikkia ohjelmia ja siten myös mainoksia. Tallennusvelvollisuus ei koske jaettuja yleisradiolähetyksiä.

Sekä ohjelman ääni että kuva on säännöksen nojalla tallennettava. Tallennus on suoritettava siten, että ohjelma voidaan tarvittaessa toistaa kokonaisuudessaan.

Tallenteen käyttötarkoitus on säännöksessä rajattu. Tallennetta saadaan käyttää vain 6 luvussa säädetyn vastuun toteuttamiseen. Esimerkkinä voidaan mainita tallenteen käyttäminen todistena rikosoikeudenkäynnissä. Vastaavanlainen säännös on radiovastuuasetuksen 6 §:ssä.

Radiovastuuasetuksessa Oy Yleisradio Ab on velvoitettu järjestämään syyttävaviranomaisille sekä jokaiselle, joka katsoo joutuneensa radiovastuullaista tarkoitettun rikollisen teon kohteeksi tai kärsineensä vahinkoa sellaisen teon johdosta, mahdollisuuden saada yhtiön varaamissa tiloissa seurata tallennettua ohjelmaa, johon rikollisen teon ilmoitetaan sisältyneen.

Ohjelmatoiminnan valvonnan sekä asianosaisten oikeusturvan vuoksi on perusteltua, että valvontaviranomaisilla ja asianosaissilla olisi mahdollisuus nähdä tai kuunnella tallennettu ohjelma. Säännös on laajempi kuin vastaava radiovastuuasetuksen säännös siltä osin kuin se koskee viranomaisia. Tässä ehdotetaan, että oikeus on muillakin kuin syyttävaviranomaisilla. Kysymyksen tulee tällöin lähinnä liikenneministeriön valvontaviranomaisena.

21 §. Liikenneministeriön tehtävät. Liikenneministeriö olisi kaapelilähetystoimintaa yleisesti valvova ja ohjaava viranomainen.

Pykälän 2 momentin mukaan liikenneministeriöllä olisi yleinen valta velvoittaa se, joka rikkoo kaapelilähetystoiminnasta annettua lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka toimiluvan ehtoja, korjaamaan rikkomus.

Velvoittamispäätöksen ja 24 §:ssä tarkoitettun kiellon tehosteeksi liikenneministeriö voi asettaa uhkasakon. Jos velvoitetta tai kieltoa ei noudateta, ministeriö voi määrätä uhkasakon maksettavaksi ja asettaa uuden uhkasakon.

22 §. Rangaistussäännökset. Pykälän 1 momentissa säädetään rangaistavaksi luvaton kaapelilähetystoiminnan harjoittaminen. Kysymyksessä on toiminta joko kokonaan ilman toimilupaa tai toimiluvassa asetettujen ehtojen vastaisesti.

Pykälän 2 momentin mukaan 12 §:ssä määritellyn sisällöltään kielletyn ohjelman lähettäminen tai lähetyttäminen on rangaistavaa. Jos ohjelma on hyväksytty esitettäväksi elokuvien tarkastuksesta annetun lain (299/65) mukaisesti tarkastuksessa, ei rangaistussäännöstä sovellettaisi. Pykälän 3 momentin mukaan säännös koskisi myös muiden kuin 15 §:n 1 momentissa tarkoitettujen yleisradiolähetysten jakajaa.

Pykälän 2 momentissa tarkoitettua rikosta selvittäessä saattaa olla tarpeen toimittaa kotietsintä esimerkiksi liikehuoneistossa kiellon vastaisesti lähetetyn ohjelmatalentteen löytämiseksi. Takavarikosta ja etsinnästä rikosasioissa annetun lain (260/59) 12 §:n 1 momentin mukaan kotietsinnän toimittaminen kuitenkin edellyttää, että tutkittavana olevasta rikoksesta saattaa seurata kovempi rangaistus kuin kuusi kuukautta vankeutta. Kun 2 momentissa tarkoitettun rikoksen enimmäisrangaistukseksi ehdotetaan kuusi kuukautta vankeutta, ehdotetaan 4 momentissa säädettyväksi, että kotietsintä voitaisiin siitä huolimatta toimittaa myös sanottua rikosta tutkittaessa.

23 §. Toimiluvan peruuttaminen. Kaapelilähetystoiminnan harjoittajaan kohdistuva merkittävin seuraamus olisi toimintaan oikeuttavan luvan peruuttaminen. Luvan voisi peruuttaa sama viranomainen, joka on sen myöntänytkin, eli valtioneuvosto.

Toimilupa voitaisiin peruuttaa ensinnäkin, jos kaapelilähetystoiminnan harjoittaja rikkoo kaapelilähetystoiminnasta annettua lakia, sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka toimiluvan ehtoja. Lain rikkomisessa on kysymys 7, 8, 10, 12, 13, 19 ja 20 §:n säännösten noudatta-

matta jättämisestä. Alemmanasteisia säännöksiä voi sisältyä 25 §:n nojalla annettavaan asetukseen. Määräysten rikkomisessa voisi olla kysymys liikenneministeriön 10 §:n nojalla antamien mainontaa koskevien määräysten rikkomisesta.

Toiseksi toimilupa voitaisiin peruuttaa, jos toimiluvan haltija rikkoo muuta lakia lähettämällä ohjelman lainvastaisesti tai sisällöltään lainvastaisen ohjelman. Toimiluvan haltija voi kaapelilähetystoiminnassa rikkoa esimerkiksi tekijänoikeuslainsäädäntöä. Ohjelma voisi olla sisällöltään lainvastainen muun muassa silloin, kun se sisältää rikoslain 27 luvussa rangaistavaksi säädetyn kunnian ja yksityiselämän loukkaamisen.

Valtioneuvosto harkitsisi, milloin on syytä toimiluvan peruuttamiseen. Vaikutuksiltaan ankarana toimenpide voisi tulla kysymykseen lähinnä silloin, kun muut tässä luvussa mainitut toimenpiteet ovat osoittautuneet tehottomiksi tai niiden voidaan perustellusti arvioida jäävän tuloksettomiksi.

24 §. Jakelun kieltäminen. Liikenneministeriö voi kieltää jakelutoiminnan, jos jakaja kehotuksesta huolimatta laiminlyö lain 5 luvussa mainittujen velvoitteiden noudattamisen tai toistuvasti lähettää edelleen lainvastaisesti tai sisällöltään lainvastaisen yleisradiolähetyksen. Esimerkkinä tällaisesta lainvastaisesta lähetyksestä on ohjelman lähettäminen tekijänoikeuslainsäädäntöä rikkomalla. Edellytyksenä jakelun kieltämiselle on siis, että ohjelman jakaja ei noudata 21 §:n 2 momentin nojalla annettua määräystä tai muuta kehotusta 5 luvun mukaisten velvoitteiden täyttämiseen taikka että lainvastainen tai sisällöltään lainvastaisen yleisradiolähetyksen jakaminen on toistuvaa. Viimeksi mainitussa tapauksessa kielto voidaan antaa sellaistenkin yleisradiolähetysten jakamisen perusteella, joihin 18 §:n nojalla määräytyvä rangaistusvastuu ei ulotu.

25 §. Asetuksenantovaltuus. Pykälä sisältää tavanomaisen valtuutuksen antaa asetuksella tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta.

26 §. Voimaantulosäännökset. Pykälä sisältää säännökset lain voimaantulosta. Pykälän mukaan sen, joka harjoittaa kaapelilähetystoimintaa tämän lain voimaantullessa, on haettava toimilupa päivään kuuta 198 mennessä ja vastaavasti tehtävä ilmoitus jakelusta viimeistään päivänä kuuta 198. Lisäksi pykälään sisältyy erityinen vahingonkorvaussäännös. Sen tarkoituksena on turvata sellaisten oikeusase-
ma, jotka tämän lain voimaan tullessa harjoittavat kaapelilähetystoimintaa, johon ei myönnetä toimilupaa.

1.2. Laki oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 §:n muuttamisesta

Radiovastuulain säätämisen yhteydessä ulotettiin jo aikaisemmin lehdistölle turvattu tietolähteitä koskeva niin sanottu anonymiteettisuoja myös yleisradiotoimintaan. Kysymys on tällöin yleisradiotoiminnassa lähetettyyn ohjelmaan sisältyneestä tiedonannosta.

Asianomaisessa hallituksen esityksessä (hall.es. 100/1970 vp.) todettiin, että yleisradioyhtys hankkii uutisensa eri uutislähteiden kautta ja että uutisten antajat usein haluavat pysyä tuntemattomina. Esityksen mukaan voitiin katsoa, että yhtä hyvin kuin lehdistön on yleisradioyhtysenkin tehtävänä, paitsi välittää tavanomaisia uutisia, tuoda julki yhteiskunnassa vallitsevia epäkohtia ja asiallisessa mielessä arvostella muun muassa viranomaisien toimintaa ja että tämän tarkoituksen saavuttaminen voi yleisradioyhtysenkin osalta vaarantua, jollei sillä ole oikeutta suojata lähteitään. Edelleen todettiin kysymyksen yleisradioyhtysten juridisesta vastuusta nyt tulevan järjestetyksi annettavalla radiovastuulalla.

Kaapelilähetystoimintaa koskevan lakiehdotuksen mukaan kaapelilähetystoiminnassa on muun ohella edistettävä sananvapauden periaatteita, tarjottava tietoja ja mielipiteitä toimialueen asioista sekä edistettävä kansalaisten avointa keskustelua. Tämän vuoksi ja kun kaapelilähetystoiminnassa olisi ohjelmavastuun osalta noudatettava radiovastuulain periaatteita, ehdotetaan ohjelmatoiminnassa lähetettyä tiedonantoa koskeva anonymiteettisuoja ulotettavaksi kaapelilähetystoiminnasta annettavassa laissa tarkoitettuun vastaavaan ohjelmatoimittajaan samoin kuin mainitussa laissa tarkoitettun ohjelmatoiminnan harjoittajan palveluksessa olevaan muuhun henkilöön sekä tiedon antajaan. Tätä koskeva täydennys olisi tehtävä oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 §:n 3 momenttiin.

1.3. Laki tekijänoikeuslain muuttamisesta

21 a §. Kaapelilähetystoiminnasta annettavan lain 20 §:ssä säädetyn tallennusvelvollisuuden toteuttamiseksi tekijänoikeuslain 2 lukuun ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka nojalla ohjelmat voidaan tallentaa hankkimatta niihin sisältyvien teosten tekijöiden suostumusta. Tallentamisesta ei ehdotetun säännöksen mukaan tarvitse myöskään maksaa tekijöille korvausta.

45 §. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi viittaus 21 a §:ään, jolla mainitun säännöksen vaikutukset ulotetaan esittäviin taiteilijoihin.

46 §. Pykälän 2 momenttiin lisättävän viittauksen nojalla myöskään tallennettavassa ohjelmassa käytetyn äänitteen valmistajan suostumus ei ole tarpeen.

48 §. Pykälän 3 momenttiin lisättävän viittauksen johdosta ei myöskään alkuperäisen yleisradiolähetyksen lähettäjäyhteyden suostumus ole tarpeen kaapelilähetystoiminnasta annetun lain 20 §:n mukaiseen tallentamiseen silloin kun kaapelilähetystoiminnan harjoittaja käyttää aikaisemmasta yleisradiolähetyksestä tehtyä tallennetta.

1.4. Laki oikeudesta valokuvaan annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Jotta myöskään oikeudesta valokuvaan annetun lain ja kaapelilähetystoiminnasta annetun lain 20 §:n välille ei syntyisi ristiriitaa, ehdotetaan, että oikeudesta valokuvaan annettuun lakiin otetaan uusi 12 §:n 2 momentti. Säännös vastaa asiallisesti sisällöltään ehdotettua tekijänoikeuslain 21 a §:ää.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetun kaapelilähetystoiminnasta annettavan lain 25 §:n nojalla annettavassa asetuksessa

on tarkoitus säätää muun muassa toimiluvan hakemisessa esitettävistä selvityksistä, jakelua koskevan ilmoituksen sisällöstä sekä valvonnan ja vastuun toteuttamisesta radiovastuuasetuksen tapaan.

3. Voimaantulo

Lait voisivat tulla voimaan melko pian niiden hyväksymisen jälkeen. Esityksen mukaan sen, joka tämän lain voimaan tullessa harjoittaa kaapelilähetystoimintaa, on haettava toimilupa määrättyyn päivään mennessä. Samoin yleisradiolähetyksen jakaja on velvollinen tekemään ennen jakelutoiminnan aloittamista ilmoituksen. Toimilupaa ja ilmoitusmenettelyä koskevia säännöksiä voitaisiin soveltaa 6 kuukauden kuluttua lain voimaantulosta.

4. Säättämisjärjestys

Esitystä valmisteltaessa on katsottu, että laki kaapelilähetystoiminnasta voitaisiin antaa VJ 66 §:n mukaisessa yksinkertaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Hallitus pitää kuitenkin aiheellisenä, että lainsäätämisyjärjestyksestä pyydetäisiin perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

kaapelilähetystoiminnasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Sovellettamisala

Tätä lakia sovelletaan kaapelilähetystoimintaan.

Laki ei kuitenkaan koske:

1) yleisten televerkkojen välityksellä tapahtuvaa puhelinpalvelutoimintaa;

2) kuva-, piirros- ja tekstiesitysten lähettämistä tiedonhakujärjestelmissä;

3) toimintaa, jossa lähetetään yksinomaan musiikkia;

4) yleisradiolähetyksen jakelua yhteisantennijärjestelmissä;

5) toimintaa, jossa lähetykset on mahdollista vastaanottaa vain toiminnan piiriin kuuluvan korkeakoulun, muun oppilaitoksen, sairaalan, hotellin, tavaratalon tai muun vastaavan toiminnan käsittävässä rakennuksessa tai tällaisissa lähekkäin sijaitsevilla rakennuksissa; eikä

6) muuta lain soveltamisen kannalta vähäistä kaapelilähetystoimintaa sen mukaan kuin liikenneministeriö erikseen päättää.

Muuhun kuin 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun yleisradiolähetyksen jakeluun tätä lakia sovelletaan vain siltä osin kuin 5 luvussa sekä 18, 21, 22 ja 24—26 §:ssä säädetään.

2 §

Määritelmiä

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *kaapelilähetystoiminnalla* ohjelmien lähettämistä yleisön vastaanotettaviksi käyttäen hyväksi johtimia pitkin eteneviä sähkömagneettisia aaltoja;

2) *johtoverkolla* edellä mainittujen johtimien kokonaisuutta tarvittavine varusteineen;

3) *yhteisantennijärjestelmällä* johtoverkkoa, jossa johtoverkon vastaanottopisteet ovat samassa tai lähekkäin sijaitsevilla rakennuksissa;

4) *ohjelmakanavalla* kaapelilähetystoimintaan käytettävää kanavaa;

5) *ohjelmatoiminnalla* ohjelman lähettämistä tai lähettyttämistä omaan lukuun;

6) *yleisradiolähetyksellä* yleisön suoraan vastaanotettavaksi tarkoitettua radiolähetystä;

7) *yleisradiolähetyksen jakelulla* vastaanotetun yleisradiolähetyksen samanaikaista lähettämistä edelleen muuttamattomana; sekä

8) *välityssatelliitilla* satelliittia, jota käytetään tietyissä kiinteissä sijaintipaikoissa olevien maaseinien välisessä radioviestintäpalvelussa.

2 luku

Oikeus harjoittaa kaapelilähetystoimintaa

3 §

Toimilupa

Oikeus harjoittaa kaapelilähetystoimintaa on Suomen kansalaisella tai suomalaisella yhteisöllä, jolle on myönnetty toimilupa.

Oy Yleisradio Ab:llä on oikeus harjoittaa kaapelilähetystoimintaa ilman 1 momentissa tarkoitettua toimilupaa.

4 §

Toimiluvan myöntäminen

Toimiluvan kaapelilähetystoimintaan myöntää valtioneuvosto.

Toimilupa on myönnettävä, jos hakija on vakavarainen ja jos on ilmeistä, että hakija kykenee säännölliseen kaapelilähetystoimintaan sekä noudattaa tätä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä.

Toimiluvassa on määrättävä alue, jolla kaapelilähetystoimintaa saadaan harjoittaa. Toimilupa voidaan myöntää enintään viideksi vuodeksi.

Toimilupa raukeaa, jollei kaapelilähetystoimintaa ole aloitettu kahden vuoden kuluessa toimiluvan voimassaolon alkamisesta.

5 §

Kuuleminen

Toimilupaa koskevasta hakemuksesta on pyydetty lausunto niiltä kunnilta, joiden alueella kaapelilähetystoimintaa aiotaan harjoittaa.

3 luku

Johtoverkon ja ohjelmakanavan käyttö

6 §

Johtoverkon käyttö

Johtoverkon omistaja on velvollinen luovuttamaan kaapelilähetystoimintaa varten käytettävissä olevan johtoverkon tai sen osan jokaisen kaapelilähetystoimintaan oikeutetun käytettäväksi kohtuullisin ehdoin ja yhtäläisin perustein.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu velvollisuus ei koske vastaanottajan kiinteistöön kuuluvaa ja omistamaa verkkoa.

7 §

Ohjelmakanavan käyttöoikeus

Kaapelilähetystoiminnan harjoittaja on velvollinen luovuttamaan käytettävissä olevat ohjelmakanavat ohjelmatoiminnan harjoittajien käyttöön kohtuullisin ehdoin ja yhtäläisin perustein ottaen huomioon tämän lain ja sen nojalla annetut säännökset ja määräykset sekä toimiluvan ehdot.

4 luku

Ohjelmisto

8 §

Kaapelilähetystoiminnan yleiset periaatteet

Kaapelilähetystoiminnassa on edistettävä sananvapauden periaatteita ja nojaututtava kansanvaltaisiin arvoihin, tarjottava tietoja ja mielipiteitä toimialueen asioista, edistettävä kansalaisten avointa keskustelua sekä noudatettava hyviä tapoja.

9 §

Kotimaisuus

Kaapelilähetystoiminnan harjoittajan on huolehdittava siitä, että kansallisen kulttuurin edistämisen ja säilyttämisen kannalta riittävä osa ohjelmista on suomalaista alkuperää, jolloin on otettava huomioon myös toimialueen kieliolot.

Toimiluvassa määrätään, kuinka suuren osan ohjelmista vähintään tulee olla suomalaista alkuperää. Ehtojen asettamisessa on noudatettava yhdenvertaisuutta kaapelilähetystoiminnan harjoittajien kesken ottaen huomioon toiminnan laatu ja laajuus.

10 §

Mainonta

Kaapelilähetystoiminnassa saa olla mainontaa:

1) jos mainoksia kullakin ohjelmakanavalla on kunakin kuukautena enintään 11 prosenttia kunakin kaapelilähetystoiminnan harjoittajan ohjelma-ajasta; tai

2) jos ohjelmakanavalla lähetetään yksinomaan mainoksia.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettut mainokset tulee esittää muusta ohjelmistosta selvästi erotettavina kokonaisuuksina ja siten, että ne eivät riko ohjelmien sisällöllisiä kokonaisuuksia.

Mainosten tulee olla mainosalalla yleisesti hyväksyttyjen periaatteiden mukaisia. Liikenneministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä mainonnasta.

11 §

Välityssatelliittiohjelmat

Mitä 8 ja 9 §:ssä sekä 10 §:n 1 ja 2 momentissa on säädetty, ei koske välityssatelliitin avulla välitettyjen ulkomaisten lähetystoiminnan harjoittajien ulkomaisia ohjelmia, mikäli ohjelma lähetetään edelleen samanaikaisesti ja muuttamattomana erikseen sitä varten varatulla ohjelmakanavalla.

12 §

Kielletty ohjelma

Kaapelitse lähetettävä ohjelma ei saa sisältää raakaa väkivaltaa eikä olla mielensterveyttä vahingoittava eikä epäsiiveellinen.

13 §

Velvollisuus tiedotusten lähettämiseen

Kaapelilähetystoiminnan harjoittaja on velvollinen, mikäli se teknillisesti on mahdollista, lähettämään viranomaisten tiedotuksia, jos siitä on erikseen säädetty tai jos viranomainen sitä erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi pyytää.

5 luku

Yleisradiolähetysten jakelu

14 §

Ilmoitus yleisradiolähetysten jakelusta

Yleisradiolähetysten jakaja on velvollinen il-

moittamaan liikenneministeriölle ennen jakelutoiminnan aloittamista alkuperäisen lähettäjän ja lähetyksen alkuperämaan, verkon laajuuden sekä sen, millaisia ohjelmia lähetykset pääasiassa sisältävät. Ilmoitus on niin ikään tehtävä, jos edellä mainitut tiedot olennaisesti muuttuvat.

15 §

Velvollisuus eräiden yleisradiolähetysten jakeluun

Kaapelilähetystoiminnan harjoittaja on velvollinen jakamaan:

1) koko maassa vastaanotettaviksi tarkoitetut yleisradiolähetykset; ja

2) kaapelilähetystoiminnan harjoittajan toimilupa-alueella vastaanotettaviksi tarkoitetut Oy Yleisradio Ab:n muut yleisradiolähetykset.

Jos samassa johtoverkossa on useita kaapelilähetystoiminnan harjoittajia, näiden tulee huolehtia 1 momentissa tarkoitetusta velvollisuudesta yhdessä.

6 luku

Vastuu kaapelitse lähetettävästä ohjelmasta

16 §

Rikosoikeudellinen vastuu

Teosta, jonka rangaistavuus perustuu kaapelilähetystoiminnassa lähetetyn ohjelman sisältöön, vastaa se, jota rikoslain mukaan on pidettävä rikoksen tekijänä tai siihen osallisena.

Ohjelmatoiminnan harjoittaja on velvollinen määräämään jokaista lähetettävää ohjelmaa varten vastaavan ohjelmatoimittajan, johon nähden on voimassa, mitä radiovastuulain (219/71) 2 ja 3 §:ssä on säädetty vastaavasta ohjelmatoimittajasta.

Ohjelmatoiminnan harjoittajan on huolehdittava siitä, että 2 momentissa tarkoitetut määräykset merkitään ennen ohjelman lähettämistä kaapelilähetystoiminnan harjoittajan luona pidettävään luetteloon, josta jokaisella on oikeus saada tietoja.

Jollei vastaavaa ohjelmatoimittajaa ole määrätty tai jollei määräyksestä ole tehty merkintää 3 momentissa tarkoitettuun luetteloon, on vastaavana ohjelmatoimittajana pidettävä ohjelmatoiminnan harjoittajaa tai sitä, joka tämän puolesta on velvollinen määräämään vastaavan ohjelmatoimittajan. Mainitusta luettelosta tulee ilmetä, ketä tällaisessa tapauksessa on pidettävä vastaavana ohjelmatoimittajana.

17 §

Vahingonkorvausvastuu

Kaapelilähetystoiminnan harjoittaja, ohjelmatoiminnan harjoittaja, rikoksen tekijä ja siihen osallinen sekä valvontavelvollisuuden laiminlyönyt vastaava ohjelmatoimittaja ovat velvolliset vahingonkorvauslaissa (412/74) säädettyjen perusteiden mukaan korvaamaan vahingon, joka on aiheutunut sisällöltään rikollisen ohjelman lähettämisestä. Kaapelilähetystoiminnan harjoittaja ja ohjelmatoiminnan harjoittaja ovat vahingonkorvauslain 3 luvun mukaisessa vastuussa korvauksesta silloinkin, kun vahinko on muun kuin mainitun luvun 1 §:ssä tarkoitetun henkilön aiheuttama.

18 §

Vastuu jakelusta

Mitä 16 §:n 1 momentissa on säädetty, sovelletaan vastaavasti muiden kuin 15 §:n 1 momentissa tarkoitettujen yleisradiolähetysten jakeluun.

Rikoksen tekijän ja siihen osallisen lisäksi 1 momentissa tarkoitetun yleisradiolähetysten jakaja on vastuussa sisällöltään rikollisen ohjelman lähettämisen aiheuttamasta vahingosta 17 §:n mukaisesti, jollei hän voi näyttää noudattaneensa rikoksen estämiseksi kaikkea asiansaan ollutta varovaisuutta.

19 §

Virheellisen tiedon oikaisu

Jos ohjelma on sisältänyt virheellisen asiaticdon, asianomainen ohjelmatoiminnan harjoittaja on velvollinen oikaisemaan tiedon.

Oikaisuvelvollisuutta ei kuitenkaan ole:

1) jos oikaisu voisi aiheuttaa jollekulle vahinkoa, joka on epäsuhteessa oikaisulla saavutettavaan hyötyyn; tai

2) jos virheen vähäisyyden vuoksi tai muusta sellaisesta syystä ei ole perusteltua tarvetta oikais-tietoa.

Oikaisu on suoritettava ilman kohtuutonta viivytystä ja sillä tavoin, että virheellisyys saadaan mahdollisimman hyvin korjatuksi. Ohjelmatoiminnan harjoittaja ei ole velvollinen suorittamaan oikaisua, jos virhettä ei ole pyydetty oikais-tavaksi tai sitä ei ole muuten todettu 30 päivän kuluessa ohjelman lähettämispäivästä.

20 §

Ohjelman tallennus

Kaapelilähetystoiminnan harjoittajan on huolehdittava siitä, että jokainen lähetetty ohjelma

tallennetaan. Tallennetta ei saa hävittää ennen kuin vähintään kolme kuukautta on kulunut ohjelman lähettämisestä.

Kaapelilähetystoiminnan harjoittaja on velvolinen antamaan valvontaviranomaisille ja asianosaisille mahdollisuuden nähdä tai kuunnella tallennettu ohjelma. Tallennetta saadaan käyttää ainoastaan tässä luvussa tarkoitetun vastuun selvittämiseksi.

7 luku

Ohjaus ja valvonta sekä seuraamukset

21 §

Liikenneministeriön tehtävät

Liikenneministeriön tehtävänä on valvoa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä toimiluvan ehtojen noudattamista.

Liikenneministeriö voi velvoittaa sen, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka toimiluvan ehtoja, korjaamaan rikkomuksen.

Velvoitteen ja 24 §:ssä tarkoitetun kiellon toteukseksi ministeriö voi asettaa uhkasakon.

22 §

Rangaistussäännökset

Joka harjoittaa kaapelilähetystoimintaa ilman tämän lain mukaan tarvittavaa toimilupaa tai vastoin toimiluvassa asetettuja ehtoja, on tuomittava *luvattomasta kaapelilähetystoiminnan harjoittamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Joka omaan lukuunsa lähettää tai lähetyttää ohjelman, joka sisältää raakaa väkivaltaa taikka on mielenterveyttä vahingoittava tai epäsiiveellinen, on tuomittava *sisällöltään kielletyn ohjelman lähettämisestä kaapelitse* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi. Säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, jos ohjelman sisältämä esitys on elokuvien tarkastuksesta annetun lain (299/65) mukaisesti hyväksytty esitettäväksi.

Mitä 2 momentissa on säädetty, koskee myös sitä, joka jakaa muun kuin 15 §:n 1 momentissa tarkoitetun yleisradiolähetysten, jollei hän voi näyttää noudattaneensa rikoksen estämiseksi kaikkea asiansaan ollutta varovaisuutta.

Tutkittaessa 2 momentissa tarkoitettua rikosta voidaan toimittaa takavarikosta ja etsinnästä rikosasioissa annetussa laissa (260/59) tarkoitettu kotietsintä sen estämättä, mitä mainitun lain 12 §:n 1 momentissa on säädetty.

23 §

Toimiluvan peruuttaminen

Valtioneuvosto voi peruuttaa toimiluvan, jos kaapelilähetystoiminnan harjoittaja:

1) rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka toimiluvan ehtoja; tai

2) rikkoo muuta lakia lähettämällä ohjelman lainvastaisesti tai sisällöltään lainvastaisen ohjelman.

24 §

Jakelun kieltäminen

Liikenneministeriö voi kieltää yleisradiolähetysten jakelun, jos jakaja kehotuksesta huolimatta laiminlyö 5 luvussa mainittujen velvoitteiden noudattamisen tai toistuvasti lähettää edelleen lainvastaisesti tai sisällöltään lainvastaisen yleisradiolähetysten.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei kuitenkaan koske 15 §:n 1 momentissa tarkoitettujen yleisradiolähetysten jakelua.

8 luku

Erinäiset säännökset

25 §

Asetuksenantovaltuus

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

26 §

Voimaantulosäännökset

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .

Sen, joka tämän lain voimaan tullessa harjoittaa kaapelilähetystoimintaa, on haettava 3 §:ssä tarkoitettu toimilupa päivään kuuta 198 mennessä. Lain 14 §:ssä tarkoitettu ilmoitus on tehtävä viimeistään päivänä kuuta 198 .

Jollei tässä laissa tarkoitettua toimilupaa myönnetä, on sillä, joka tämän lain voimaan tullessa harjoittaa kaapelilähetystoimintaa, oikeus saada valtiolta täysi korvaus vahingosta, joka aiheutuu siitä, ettei laitteistoja enää voida käyttää kaapelilähetystoimintaan eikä muutoinkaan kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla.

2.

Laki**oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 12 päivänä maaliskuuta 1971 annetussa laissa (220/71), näin kuuluvaksi:

24 §

Milloin on kysymys radiovastuulaissa (219/71) tarkoitetussa yleisradiotoiminnassa lähetettyyn ohjelmaan sisältyneestä tiedonannosta, on vastaavaan ohjelmatoimittajaan ja muuhun yleisradiotoiminnan harjoittajan palveluksessa olevaan henkilöön sekä tiedonannon laatijaan vastaavasti sovellettava, mitä 2 momentissa on säädetty. Sama koskee kaapelilähetystoiminnasta annetussa

laissa (/) tarkoitettua vastaavaa ohjelmatoimittajaa ja muuta mainitussa laissa tarkoitetun ohjelmatoiminnan harjoittajan palveluksessa olevaa henkilöä sekä lähetettyyn ohjelmaan sisältyneen tiedonannon laatijaa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

3.

Laki**tekijänoikeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun tekijänoikeuslain (404/61) 45 §:n 3 momentti, 46 §:n 2 momentti ja 48 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 45 §:n 3 momentti ja 46 §:n 2 momentti 27 päivänä heinäkuuta 1984 annetussa laissa (578/84) sekä 48 §:n 3 momentti 8 päivänä kesäkuuta 1984 annetussa laissa (442/84), sekä

lisätään lakiin uusi 21 a § seuraavasti:

21 a §

Kaapelilähetystoiminnan harjoittaja saa valmistaa lähetettyyn ohjelmaan sisältyvän teoksen kappaleen täyttäessään kaapelilähetystoiminnasta annetun lain (/) 20 §:n 1 momentissa säädettyä tallentamisvelvollisuuttaan.

ditaan valmistajan suostumus, on vastaavasti sovellettava, mitä 11 §:n 1—3 momentissa, 12 §:n 2 momentissa, 14 §:n 1 momentissa, 17, 21 ja 21 a §:ssä, 22 §:n 1 momentissa sekä 26 a—26 h §:ssä on säädetty.

45 §

Tässä pykälässä tarkoitettuun esityksen laitteen ottamiseen, saattamiseen yleisön saataviin ja siirtämiseen on vastaavasti sovellettava, mitä 3 §:ssä, 11 §:n 1—3 momentissa, 12 §:n 2 momentissa, 14 §:n 1 momentissa, 17, 20, 21 ja 21 a §:ssä, 22 §:n 1 momentissa, 26 a—26 h, 27—29, sekä 41 ja 42 §:ssä on säädetty.

48 §

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa on vastaavasti sovellettava, mitä 11 §:n 1—3 momentissa, 14 §:n 1 momentissa, 20 ja 21 §:ssä sekä 22 §:n 1 momentissa on säädetty. Edellä 2 momentissa tarkoitettua tapauksessa on lisäksi vastaavasti sovellettava, mitä 21 a §:ssä on säädetty.

46 §

Menettelyyn, johon 1 momentin mukaan vaa-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

4.

Laki**oikeudesta valokuvaan annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään oikeudesta valokuvaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun lain (405/61) 12 §:ään uusi näin kuuluva 2 momentti:

12 §

Kaapelilähetystoiminnan harjoittaja saa valmistaa lähetettyyn ohjelmaan sisältyvän valokuvan kappaleen täyttäessään kaapelilähetystoimin-

nasta annetun lain (/) 20 §:ssä säädettyä tallentamisvelvollisuuttaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 198 .

Helsingissä 6 päivänä syyskuuta 1985

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Liikenneministeri *Matti Luttinen*

2.

Laki

oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 12 päivänä maaliskuuta 1971 annetussa laissa (220/71), näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

24 §

Milloin on kysymys radiovastuulaissa (219/71) tarkoitetussa yleisradiotoiminnassa lähetettyyn ohjelmaan sisältyneestä tiedonannosta, on vastaavaan ohjelmatoimittajaan ja muuhun yleisradiotoiminnan harjoittajan palveluksessa olevaan henkilöön sekä tiedonannon laatijaan vastaavasti sovellettava, mitä 2 momentissa on säädetty.

Milloin on kysymys radiovastuulaissa (219/71) tarkoitetussa yleisradiotoiminnassa lähetettyyn ohjelmaan sisältyneestä tiedonannosta, on vastaavaan ohjelmatoimittajaan ja muuhun yleisradiotoiminnan harjoittajan palveluksessa olevaan henkilöön sekä tiedonannon laatijaan vastaavasti sovellettava, mitä 2 momentissa on säädetty. Sama koskee kaapelilähetystoiminnasta annetussa laissa (/) tarkoitettua vastaavaa ohjelmatoimittajaa ja muuta mainitussa laissa tarkoitettua ohjelmatoiminnan harjoittajan palveluksessa olevaa henkilöä sekä lähetettyyn ohjelmaan sisältyneen tiedonannon laatijaa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

3.

Laki

tekijänoikeuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun tekijänoikeuslain (404/61) 45 §:n 3 momentti, 46 §:n 2 momentti ja 48 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 45 §:n 3 momentti ja 46 §:n 2 momentti 27 päivänä heinäkuuta 1984 annetussa laissa (578/84) sekä 48 §:n 3 momentti 8 päivänä kesäkuuta 1984 annetussa laissa (442/84), sekä
lisätään lakiin uusi 21 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

21 a §

Kaapelilähetystoiminnan harjoittaja saa valmistaa lähetettyyn ohjelmaan sisältyvän teoksen kappaleen täyttäessään kaapelilähetystoiminnasta annetun lain (/) 20 §:n 1 momentissa säädettyä tallentamisvelvollisuuttaan.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

45 §

Tässä pykälässä tarkoitettuun esityksen laitteeseen ottamiseen, saattamiseen yleisön saataviin ja siirtämiseen on vastaavasti sovellettava, mitä 3 §:ssä, 11 §:n 1—3 momentissa, 12 §:n 2 momentissa, 14 §:n 1 momentissa, 17, 20 ja 21 §:ssä, 22 §:n 1 momentissa, 26 a—26 h, 27—29 §:ssä sekä 41 ja 42 §:ssä on säädetty.

Tässä pykälässä tarkoitettuun esityksen laitteeseen ottamiseen, saattamiseen yleisön saataviin ja siirtämiseen on vastaavasti sovellettava, mitä 3 §:ssä, 11 §:n 1—3 momentissa, 12 §:n 2 momentissa, 14 §:n 1 momentissa, 17, 20, 21 ja 21 a §:ssä, 22 §:n 1 momentissa, 26 a—26 h, 27—29, sekä 41 ja 42 §:ssä on säädetty.

46 §

Menettelyyn, johon 1 momentin mukaan vaaditaan valmistajan suostumus, on vastaavasti sovellettava, mitä 11 §:n 1—3 momentissa, 12 §:n 2 momentissa, 14 §:n 1 momentissa, 17 ja 21 §:ssä sekä 22 §:n 1 momentissa sekä 26 a—26 h §:ssä on säädetty.

Menettelyyn, johon 1 momentin mukaan vaaditaan valmistajan suostumus, on vastaavasti sovellettava, mitä 11 §:n 1—3 momentissa, 12 §:n 2 momentissa, 14 §:n 1 momentissa, 17, 21 ja 21 a §:ssä, 22 §:n 1 momentissa sekä 26 a—26 h §:ssä on säädetty.

48 §

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa on vastaavasti sovellettava, mitä 11 §:n 1—3 momentissa, 14 §:n 1 momentissa, 20 ja 21 §:ssä sekä 22 §:n 1 momentissa on säädetty.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa on vastaavasti sovellettava, mitä 11 §:n 1—3 momentissa, 14 §:n 1 momentissa, 20 ja 21 §:ssä sekä 22 §:n 1 momentissa on säädetty. *Edellä 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa on lisäksi vastaavasti sovellettava, mitä 21 a §:ssä on säädetty.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

4.

Laki

oikeudesta valokuvaan annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään oikeudesta valokuvaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun lain (405/61) 12 §:ään uusi näin kuuluva 2 momentti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

12 §

Kaapelilähetystoiminnan harjoittaja saa valmistaa lähetettyyn ohjelmaan sisältyvän valokuvan kappaleen täyttäessään kaapelilähetystoiminnasta annetun lain (/) 20 §:ssä säädettyä tallentamisvelvollisuuttaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

